

кова в стовпах багряної куряви розпеченої зеравшанської оази, в бавовняному радгоспі № 42 Саттара Махаса, розташованому за три кілометри від міста Старої Бухари в колишньому маєткові колишнього еміра Бухарського. Там ми прочитали в ташкентській „Правде Востока“ листа білоцерківських робітників заводу імени 1 травня до робітників та колгоспників Середньої Азії. Цей лист першотравнівців, які до 1 вересня виконали завдання заводу, давши 802 бавовнозбиральні машини—був подорожницею до тих великих маршрутів машин, що йшли з Білої Церкви в бавовняні оази Радянського Сходу.

— Наш маршрут—є найкраща відповідь опортуністам і скигліям, що пасують перед труднощами й не вірять в силу робітничої класи. Випускаючи вчасно на соціалістичні поля бавовнянозбиральні машини, ми боремось разом із вами за повну незалежність наших текстильних фабрик від капіталістичного світу. А це завдання робітничий колектив нашого заводу твердо засвоїв і вимагає від вас найжорстокішої класової боротьби з куркульством і проявами опортуністичного ставлення до боротьби за бавовну, вимагає боротьби за високі темпи збирання її, й закликає вас найрішучіше боротися з старими традиціями, завдяки яким чоловіки не брали безпосередньої участі в збиранні бавовни на полі, а роботу цю виконували жінки й підлітки. Одсилаючи вам уперше зроблену в СРСР машину, що є піонер механізації бавовняних ланів Середньої Азії, ми вимагаємо від вас найкраще її використовувати, вимагаємо від вас чіткої роботи, щоб і жоден грам бавовни не залишився, не пропав на полі, щоб його здали на наші фабрики в найчистішому вигляді на перероблення...

Республіки Союзу Рад перекидають між собою високі непорушні мости.

Січень 1932.

І. М И К И Т Е Н К О

НЕВІДКЛАДНІ ЗА- ВДАННЯ ПЕРЕБУДОВИ РОБОТИ ВУСПП

Доповідь на 2 поширеному пленумі Ради ВУСПП 20 грудня 1931 р.

ПЛЕНУМ ПЕРЕБУДОВИ

перед пролетарською літературою нові великі й складні завдання. Ці завдання потребують, щоб їх здійснити, цілковитої перебу-

ТОВАРИШІ. На теперішньому етапі соціалістичного будівництва й класової боротьби, за періоду розгорнутого соціалістичного наступу цілим фронтом, робітнича класа, її авангард—комуністична партія та ленінський комсомол поставили

дови форм і метод роботи пролетарських літературних організацій та всіх організацій радянської літератури СРСР. Це є завдання роботи по-новому, в нових умовах, визначені в директивах партії, в історичних вказівках вождя нашої партії тов. Сталіна. Це завдання роботи, якісно відмінної від попередньої практики пролетарської літератури.

Ми повинні рішуче ліквідувати відставання пролетарської літератури від завдань соціалістичного будівництва. Ми повинні піднести ідейно художній рівень нашої літератури до рівня великих ідей доби соціалізму, до рівня ленінського етапу в розвитку марксизму. Нам треба зрозуміти всесвітньо-історичне значення пролетарської літератури СРСР, літератури, що веде й повинна вести перед у міжнародному революційному літературному русі. Ми, літературна організація робітничої класи, повинні до краю усвідомити, що ми є організація не адміністративно, а ідейно-виховна і так перебудувати форми й методи нашої роботи, щоб забезпечити всі умови для піднесення пролетарської літератури на вищий, ленінський етап. Ми повинні дати збірний тип позитивного героя соціалістичного будівництва. Ми повинні дати великі художні твори, гідні нашої доби. Ми мусимо створити „Магнетобуди літератури“.

Саме про ці завдання говорять останні директиви партії, вимоги, що їх поставив комсомол у виступі тов. Косарева, статті ЦО партії „Правди“, „Комуніста“, статті „Комсомольської правди“, „Комсомольця України“. Саме ці великі нові завдання пролетарської літератури підкреслено у вказівках тов. Косіора та в редакційній статті „Комуніста“ — „За велике більшовицьке мистецтво“.

Ми цих завдань не виконали. Ми, пролетарські письменники й критики, неприпустенно відстаємо від успіхів соціалістичного будівництва. Ми погано й недостатньо перебудовуємось, погано боремося за більшовицькі темпи й зміст нашої перебудови. Ми недостатньо розгортаємо пролетарську самокритику в наших лавах. Ми ставимось до самокритики не так, як належить ставитись до цієї найгострішої зброї партії, робітничої класи.

Партія і комсомол викрели в роботі РАПП, ВУСПП, „Молодняка“, цілого ВОАПП та його проводу, значні, принципові помилки. Нам треба їх по-більшовицькому усвідомити й скритикувати, жодної з них не замовчуючи і не звільняючи нікого від повної відповідальності за них, від цілковитого виправлення всіх помилок так своїх товаришів, як і своїх власних помилок. Охочі уникнути відповідальності за свої помилки й за всю роботу ВУСПП у нас є. На це вказували редакційні статті „Комсомольця України“ — „За більшовицьку принциповість“ та „Комуніста“ — „За велике більшовицьке мистецтво“. Ми не можемо припускати цього надалі.

В палкій дискусії, що її останнім часом провадили РАПП ВУСПП, „Молодняк“, ми, зокрема я — в статті „Лицем до ком-

сомолу", замість усвідомити вимоги комсомолу й зробити з них належні висновки для цілої нашої організації і для себе, як для керівників цієї організації, зробили, як відомо, певні помилки.

Центральний Комітет нашої партії, що завжди пеклувався чистотою класової пролетарської лінії в розвитку літературного руху, що завжди, як зіницю ока береже чистоту марксо-ленінської теорії, і тут своєчасно допоміг нам, вказавши на наші помилки і спрямувавши нас на шлях розгортання пролетарської самокритики, творчої перебудови організації, здійснення великих завдань пролетарської літератури.

Гасло самокритики й рішучої перебудови, рівняння не на перейдені етапи нашої боротьби, а на широкі й величні перспективи дальшого розвитку пролетарської літератури, ці вказівки партії кожен з делегатів нашого пленуму і, певне, кожен з присутніх тут гостей, якщо виключити з-поміж них тих „любителей перестройки“, що нічого спільного з нею не мають, а такі, не сумніваюсь, тут у невеликому відсотку є і, певне, виявлять себе в гарячі моменти пленуму (*смiх*), — добре усвідомлюють. Може навіть так є, що одні уже перебудовуються, другі ще тільки готуються, треті, можливо, ще на щось чекають, а четверті — по-обивательському відсиджуються, як той пушкінський герой, що завжди, бує „доволен сам собою“, і т. д.

Але, не зважаючи на ці, безперечно нечисленні і у всіх відношеннях незначні „кадри“, а зважаючи на основні творчі й критичні сили нашої організації, на її велике робітниче ядро, на пролетарське поповнення, яким є призов робітників, ударників до літератури, можна сміливо і з цілковитою певністю передбачати, що завдання, які перед нами поставила партія-та вимоги, що їх висунув комсомол, пленум усвідомить, і в дальшій роботі ВУСПП і „Молодняк“ ці завдання здійснять.

Можна сміливо передбачати, що температура нашого самокритичного, перебудовного пленуму буде висока, гаряча, по-більшовицькому гартована. Температура нашого пленуму і повинна бути така, щоб в ній згоріли дрібні індивідуалістичні образи та самолюбства, щоб в ній перегоріли солома й мотлох груповщини і ще більше загартувалася партійна більшовицька принципиальність усіх основних, здатних до великої творчої і критичної роботи сил нашого руху, ще більше зміцніла наша тверда воля і наше бажання боротися далі краще, устійливіше, послідовніше за лінію партії в літературі (*оплески*).

А відтак треба почати з рішучої критики вуспівського провodu, насамперед за той факт, що II пленум Ради ВУСПП скликано лише через 19 місяців після I пленуму, що відбувся, як відомо, наприкінці травня 1930 року. Це неприпустенне запізнення сталося всупереч справжній потребі скликати пленум раніше, всупереч настановам минулого пленуму, на якому ми ставили питання про скликання спеціального творчого пленуму. Це запізнення з'ясовується недостатністю боротьби за темпи пе-

ребудови нашої роботи, невмінням працювати по-новому, відво-
ліканням нашої уваги на справи, часом позалітературні — на
зайву оргметушню, на організаційний фетишизм, на груповщину,
на приклади якої вказувала редакційна стаття „Комуніста“ й т. ін.

Ці причини заважали нам по-справжньому перебудуватися,
здійснити більш щільний поворот до соціалістичного будівни-
цтва, до основних питань реконструктивного періоду, до таких
всесвітньо-історичного значення явищ, як соціалістичне змагання
та ударництво; до героїки ударних лав робітничої класи, багато-
мільйонного ленінського комсомолу, що разом з усією робітничою
класою і її партією, за її проводом, „перетворюють працю з важ-
кого й ганебного тягара, за який її вважали раніше, на справу
чести, на справу слави, на справу відваги і героїства“. (Сталін).

Ми мусимо, нарешті, цей поворот здійснити. Ми мусимо пе-
ребудуватися. 2-й поширений пленум Ради ВУСПП має бути
пленумом перебудови.

II

МИ БОРЕМОСЬ ЗА ЛІНІЮ ПАРТІЇ

На XVI з'їзді ВКП(б) тов. Сталін визначив шляхи розгор-
тання соціалістичного наступу цілим фронтом, на всю широчінь
поставив питання перебудови всіх організацій робітничої класи.
Далі в своєму виступі на раді господарників, даючи дирек-
тиви про опанування техніки, він знову повертається до питань
перебудови. Нарешті тов. Сталін дає шість історичних вка-
зівок, що стають ключем до розв'язання велетенських завдань
соціалістичного будівництва. Ці вказівки визначили шляхи пе-
ребудови всіх організацій робітничої класи, всього фронту со-
ціалістичного будівництва, отже й фронту ідеологічного, і лі-
тературної його ділянки. Нарешті, ми повинні зробити всі ви-
сновки із листа тов. Сталіна до редакції „Пролетарської рево-
люції“. Цей лист підносить на величезну ленінську височінь
питання боротьби за „кревні інтереси більшовізму“, за більшо-
вицьку історію нашої партії, цей лист є для нас справжньою
школою лінінізму в нашій теоретичній роботі, в нашій повсяк-
денній практиці.

Загострюючи увагу і пильність партії до виявів контррево-
люційної троцькістської контрабанди, закликаючи всю робітни-
чу класу до нещадної, непримиренної боротьби проти контра-
бандистів різних ґатунків (зокрема типу Слуцьких та Воло-
севичів), лист тов. Сталіна „Про деякі питання історії більшо-
візму“ є для нас дороговказ у всій нашій роботі. Ми мусимо
посилити нашу більшовицьку непримиренність до класово-воро-
жих виявів у літературі, мусимо ще непримиренніше боротися
проти буржуазної літератури, проти буржуазних впливів на
пролетарських письменників, проти основної правої небезпеки
та „лівих“ закрутів, проти троцькістської та всілякої іншої, зо-

крема, націоналістичної контрабанди, гнилого лібералізму, примиренства до них.

„Троцькізм є передовий загін контрреволюційної буржуазії.

Ось чому лібералізм щодо троцькізму, бодай і розбитого та замаскованого, є головотество, що межує з злочиним, зрадою робітничої класи.

Ось чому спроби деяких „літераторів“ та „істориків“ протягти контрабандою в нашу літературу замаскований троцькістський мотолох повинні зустрічатися від більшовиків рішучу відсіч.

Ось чому не можна припускати літературну дискусію з троцькістськими контрабандистами“. (Сталін).

Ясно, що це цілком стосується всіх наших воєнцівських організацій, які мусять мобілізувати всю свою класову пролетарську пильність, щоб в світлі цих останніх указівок т. Сталіна справді успішно й послідовно боротися за лінію партії в літературі.

Пролетарська література СРСР росла й розвивалась за неослабним проводом партії, у боротьбі проти буржуазної та дрібнобуржуазної ідеології, у боротьбі проти різних класово-ворожих „теорій“, що намагалися роззброїти пролетарську літературу, стягти її на шлях буржуазного реставраторства, або ліквідувати мистецтво, як класову художню зброю пролетаріату пізнавати й перероблявати дійсність. Пролетарська література цілого Союзу зростала в боротьбі з воронщиною, з бухарінськими „теорійками“ „вільної конкуренції“, з нацдемівщиною, з формалізмом, меншовикуватим ідеалізмом та інш. виявами антипролетарської ідеології. Пролетарська література за проводом партії витримала жорстоку боротьбу проти різних модифікацій троцькізму, що заперечував саму можливість існування пролетарської літератури.

Так у нас, в УСРР, за постійним ідейним проводом партії, її Центрального Комітету, зростала наша організація—Всеукраїнська Спілка пролетарських письменників, один із основних загонів ВОАПП. І лише через те, що ВУСПП в основному правильно здійснювала лінію партії, в основному правильно боролася за цю лінію, ми вирости з гуртка, яким ми були ще кілька років тому. в основну, провідну організацію пролетарської літератури УСРР, в організацію масову, в організацію „найближчу до партії“; в організацію, „що об'єднав наші найпевніші кадри“ (тов. Косіор).

Зрозуміло, що, борючись за лінію партії, ми робили й окремі зриви, часом і дуже значні, у деякого з членів ВУСПП можна знайти троцькістські формулювання (це виявлено, напр. у Сухино-Хоменка), нацдемівські помилки (у того ж Сухино-Хоменка, у Ів. Лакизи, у Коряка), правоопортуністичні помилки, що є в роботах цих товаришів, помилки порядку дрібнобуржуазного еклектизму та примиренства до національ-опортунізму, як це ми бачимо в роботах т. Овчарова, некритичне ставлення до плекхановської спадщини, наприклад, у т. Щупака;

неподолана деборінщина, у деякого навіть відстоювання деборінських позицій—у т. Гірчака і т. ін. Помилки було багато. Одні робили їх у боротьбі за пролетарську літературу, проти ворожих теорій, але недостатньо подолавши ці теорії. Помилки інших з'являлися на ґрунті відстоювання позицій ворожих літературних організацій, чи на ґрунті примиренства до них. Такі помилки деякі товариші робили до вступу в лави ВУСПП, але це не звільняє нас від обов'язку критикувати ці помилки, і найкраще буде, коли ці товариші, якщо вони усвідомлюють завдання перебудови, докладно розкажуть пленуму про свої помилки.

Але основне в роботі ВУСПП і „Молодняка“ — це непримиренна боротьба за лінію партії, і тільки на основі цієї лінії, правильно її здійснюючи, попри всі помилки, ВУСПП і „Молодняк“ могли дійти і дійшли тих великих успіхів, з якими ми приходимо до нашого п'ятиріччя.

III

НАШІ ТВОРЧІ ДОСЯГНЕННЯ І ЗРИВИ

Можна цими рядками схарактеризувати успіхи пролетарської літератури, успіхи ВУСПП і „Молодняка“;

У потужному злеті мужньої епохи,
де комунізм і гасло, і мета,
вирушили ми в індустріальний похід
за вугілля, хліб і метал.

Неправда, ніби ми лише на старті є —
шлях нам карбували вже сотні перемог:
твій провід нам дав їх, лєнінська партіє,
і праця твоя — лєнінський комсомол.

Цей вірш відповідає дійсності. Ми вже маємо сотні перемог, які нам дав провід партії, які нам дала активна допомога лєнінського комсомолу. Зокрема тут же треба сказати, що остання дискусія з комсомолом дала пролетарській літературі дуже багато, що завдяки цій дискусії ми починаємо по-новому ставити питання про позитивного героя, що ми починаємо здійснювати корінний поворот і т. д. Але разом з тим, правильним є і те, що ми, пролетарські письменники, ще тільки *вирушили* в індустріальний похід—за вугілля, хліб і метал, що нам сьогодні мало того, що ми маємо. що ми, не зважаючи на наші перемоги, іще неприпущенно *відстаємо* від вимог соціалістичного будівництва.

Я не можу зараз докладно аналізувати цілої вуспівської та молодняківської продукції, для цього мені бракує часу, до того ж де що з тих творів, що я їх назову, ще не з'явилися друком, ще опрацьовується авторами, де що готується в театрах і тіль-

¹ І. Кулик. „В індустріальний похід“.

ки ближчими місяцями з'явиться. Але все ж я хочу назвати ці твори.

Маємо новий роман Івана Ле „Інтеграл“ на тему про нашу соціалістичну важку металургію. Потрібна справжня широта марксо-ленінського світогляду, щоб як слід розв'язати поставлені в романі проблеми. Автор ще працює коло цього роману, і ми з напруженням чекаємо на кінець цієї праці.

Тов. Кузьмич кінчає зараз новий роман „Турбіни“, перший том величезної епопеї Дніпрельстану. Значним для пролетарської літератури в цьому романі є насиченість його філософією. Автор подає в своєму творі Ленінові думки про електрифікацію, малює постаті видатних будівників Дніпрельстану, подає і ці промови тощо. Годі й казати, що тут потрібне почуття ще більшої відповідальності за тему, яку взяв автор.

Днями вийшла нова книжка тов. Кириленка, роман „Перешихтовка“. Характеристична і для попередніх Кириленкових творів актуальність і злободенність тематики знаходиться і на цей раз своє виявлення в обранні найважливішої теми — важкої металургії. Не можна сказати, проте, що „Перешихтовка“ значною мірою посуває вперед пролетарську літературу. Недостатнє опанування діалектично-матеріалістичної творчої методи в цьому романі почувається ще надто виразно; тов. Кириленкові, як і всім нам, доведеться серйозно надолужити цієї лінії в дальшій своїй роботі.

Окремо хочу сказати кілька слів про нові твори тих товаришів, що прийшли до нас із „Пролітфронту“. Спільною для них ознакою є недостатня ще перебудова. Найхарактернішою щодо цього є книжка тов. М. Хвильового „Майбутні шахтарі“. Ця книжка не дає читачеві класової пролетарської наснаги. Автор з великими труднощами підходить до реконструктивної тематики. Ми мусимо допомогти йому подолати ці труднощі, коли це справді труднощі, а не бажання окопатись на старих творчих позиціях. В оповіданні „Останній день“ тов. Хвильовий показує на кількох сторінках молодого ударника шахтаря Кравчука. А на останній сторінці, коли цей юнак ударник іде на побачення до жінки, яку він любить, класовий ворог, куркуль, раптом безглуздо убиває його. На цьому крапка. Важка, незрозуміла безперспективність. Ніякого розв'язання проблеми. Що це, випадок з Кравчуком? Фотографія одного факту? Але що це спільного має з завданням пролетарської літератури? Коли ж спробувати розглядати це оповідання, як певне узагальнення, — саме так ми маємо визначити завдання пролетарської літератури, — то висновки для тов. Хвильового будуть, зрозуміло, цілком безрадісні. Ще гірше стоїть справа з другим його оповіданням „Щасливий секретар“. Нарешті, третє оповідання в цій книжечці зветься „Майбутні шахтарі“. Ідейний рівень його теж не на багато вищий від рівня попередніх оповідань.

Отже, можна сказати, що перед тов. Хвильовим, що рішуче

засудив свої політично хибні й шкідливі „теорії“, прийшов до ВУСПП, працює у ВУСПП, перед ним стоїть проблема повного ідейно-творчого переозброєння.

Це різною мірою стосується й інших наших товаришів вуспівців, що були колись у ВАПЛІТЕ, в „Літературному ярмарку“, в „Пролітфронті“. Так, напр., на недостатньому ідейному рівні стоїть нарис т. Панча „Слюсар із депа“, присвячений герою соціалістичного будівництва. Не спромігся т. Панч показати в цьому нарисі те якісне нове, що визначає ударника, ентузіаста соціалістичного будівництва, винахідника, як новий тип людини — людини соціалістичної; що якісно відрізняється від усякого, бодай найстараннішого робітника старого типу. Хибною рисою є те, що тов. Панч нотує факти, як „об'єктивіст“, що стає апологетом цих фактів, а не виявляє їх класову суть, як це повинен робити пролетарський письменник, матеріаліст-діалектик.

Ленін писав: „Об'єктивіст, доводячи необхідність даного ряду фактів, завжди ризикує збитися на погляд апологета цих фактів, матеріаліст розкриває класові протиріччя і тим самим визначає свій погляд. Об'єктивіст говорить про „неподолані історичні тенденції“, матеріаліст говорить про ту класу, яка „завідує“ даним економічним порядком, створюючи такі то форми протидії інших клас. Таким чином матеріаліст, з одної сторони, дослідницький за об'єктивіста і глибше, повніше проводить свій об'єктивізм. Він не обмежується вказівкою на необхідність процесу, а вияснює, яка саме суспільно-економічна формація дає зміст цьому процесу, яка саме класа визначає цю необхідність... Матеріалізм включає в себе, сказати б, партійність, зобов'язуючи при всякій оцінці подій прямо й одверто приставати на погляд певної суспільної групи“. (Ленін, т. I „Що таке друзі народу“).

От цього матеріалізму, що включає в себе партійність, саме й бракує т. Панчу, як і багатьом іншим з цих товаришів (можна в цьому зв'язку згадати й твори К. Гордієнка та ін). І тому т. Панч, однаково старанно виписуючи і свого героя винахідника, і рвача, симулянта, шкурника, не визначає при цьому свого виразного до них ставлення.

В новому романі тов. Епіка „Перша весна“ показано класову боротьбу навколо колективізації; показано ту оскаженілу глитайню, яку пролетаріят за проводом партії ліквідує, як класу, на базі суцільної колективізації сільського господарства. Роман т. Епіка має сторінки, насичені патетикою класової боротьби, справжнім ентузіазмом сільської бідноти, наймитства. На жаль, і в цьому романі є „другий плян“, який нічого не додає не тільки роману, а й попереднім творам т. Епіка — це любов Голубенка і Полуботько.

Перші ознаки перебудови виявляє т. Г. Коцюба в таких оповіданнях, як „Облога шахти“, „Дорогою змагань“. Це особливо треба відзначити в зв'язку з помітною творчою активізацією

т. Коцюби, що також прийшов до нас від „Пролітфронту“, та його попередників, де він не мав тих творчих перспектив, які починають намічатися у нього в ВУСПП. Переходячи від попутництва на рейки союзника, т. Коцюба мусить уперто працювати над опануванням марксо-ленінського світогляду, щоб стати письменником пролетарським.

В зв'язку з цим треба сказати, що ми взагалі мало працюємо для перевиховання наших внутрішніх попутників і союзників. У нас в організації є такі письменники, яких ми прийняли разом з іншими колишніми членами „Пролітфронту“, прийняли, може, трохи передчасно, але прийнявши мусимо уперто з ними працювати, поставивши їм рішучу вимогу активно перебудуватись, щоб виправдати приналежність до пролетарської літературної організації. Ми повинні провадити уперту ідейно-виховну роботу з новими членами організації, як і з старими, звичайно. У нас є і старі вуспівці, що мало чого спільного мають з нашими завданнями на новому етапі. Ми їм мусимо про це сказати з усією більшовицькою рішучістю і прямою.

Все це впирається в питання перебудови ВУСПП на ідейно-виховну організацію, на виробничо-творчий колектив, який міг би забезпечити максимальну допомогу товаришам в їхній роботі. Сприяти створенню й розвитку творчих угруповань, ідейно керувати їхньою роботою, ось в чім завдання.

Візьмім, наприклад, роман Я. Качури — „Ольга“. Мало сказати, що це невдалий роман, бувають невдалі твори, — ще не біда. Але в цьому романі є просто шкідливі сторінки. Ідеологічна невиразність цілого твору, гнилий лібералізм у ставленні до класово-ворожого поведінки окремих персонажів і т. д. все це ясно розкидано на сторінках роману. Особливо багато уваги віддає Качура, як це робить і плужанин Г. Яковенко у своєму просякненому куркульською ідеологією романі „Боротьба триває“, критиці нашої літературної дійсності, припускаючись тут просто обурливих порівнянь та узагальнень. Так письменник, що виступає перед читачами, за Качурою, подібний до Тореадора, якому бик має висотати на пісок кишки, і навіть „Тореадор з його переживаннями ніщо в порівнянні з письменником, що вийшов прочитати власний твір“. (стор. 118).

Він вибрав невдалий уривок „Заля слухає, холодними безстрашними очима водить за його губами. Павза — вибух нетерплячих оплесків. Поблідлий автор тупо дивиться на перетяте речення й відтак під оплески, зціпивши зуби й хитаючись, мов бик з продертим животом, волочиться до свого місця. „Другий після цього — „добре креше, враг би його взяв“. Але „На половині твору із-за шпальт революційної фразеології вилазить справжній, обережненький глитаї і озирається по робітничій залі“. Як же реагує на це робітнича заля? „Сміх і оплески впроваджують автора разом з його героями.“ (стор. 120).

Ось так виглядають за Качурою культурні походи письмен-

ників. Хто ці письменники? Де це такі робітничі залі, що так ліберально, як сам Качура, ставляться до куркульської літератури? Що це має спільного з нашою літературною дійсністю? — захищуємо ми у Качури. Ціла характеристика нашої літературної дійсності, що її він подає в „Ользі“ — різко негативна. Автор її узагальнив, нічого здорового тим „іскопаємим“ прикладам, що він подає, не протистав. Через це характеристика ця є наклепницька характеристика. Ось, наприклад, як малює Качура побут радянського письменника.

— Це свинство. Я з ним зараз поговорю. Що це справді: хлів тут їм, чи житлова кооперація? Та я йому... Гей, ви! — кричу на коридорі. — Який чорт наддав вам закидати ванну, закаляти її своїми брудними колодками... Що це тут для вас, стара казарма? Бесарабка, чи Євбаз? — Швець довго лупає очима й раптом, злобно, б'є себе в груди.

— Ну, ти тут не очінь. Знаємо, видали, таких супчиків... Подумаєш, яке цабе. Романи він пише, сволоч.

Таких і подібних „перлів“ у книзі, повторюю, дуже густо. Є в ній ясно і інших, шкідливих ідеологічних зривів. Тимчасом написав її член ВУСПП, щоправда, молодий вуспівець, колишній член „Марсу“, супутника ВАПЛІТЕ, алеж тепер член ВУСПП. Ми за нього відповідаємо. Ми мусимо його перевиховати. Підстави для цього є. Качура не погано працює в нашій київській організації, провадить роботу на заводах, бере активну участь в роботі ЛОЧАФу, працює на кінофабриці і охоче сприймає критичні зауваження товаришів, коли ці зауваження скеровані на виправлення його помилок. Помилки свого роману т. Качура певною мірою усвідомлює. Наш обов'язок активно його підтримати на шляху перебудови. Але для цього нам самим треба повернутися лицем до творчості.

Ми мусимо цей поворот здійснити! Ми мусимо перебудуватися!

Товариші. Особливо значні успіхи ми маємо на фронті театральному, в галузі нашої драматургії. Тут ми цілком послідовно продовжуємо той наступ, який ми почали 1929 року. На минулому пленумі, 1930 року, мені довелося вже говорити про те, який вплив ми мали на визначніші державні театри УСРР. Цей вплив тепер значно поглибився, діставши нове підсилення в новій вуспівській драматургічній творчості. Значна частина товаришів взялася до цієї роботи. І коли ще три роки тому в театрах УСРР ішли п'єси переважно попутників, часом п'єси з ворожим нам змістом, з націоналістичним забарвленням, з різними виявами буржуазної та дрібнобуржуазної ідеології, то три роки вуспівського штурму на театральному фронті становище кардинально змінили. Пролетарська драматургія ставить тепер основу всієї роботи наших театрів, сприяє їхній перебудові. Театри чекають від нас активної допомоги, підтримки, ідейного проводу у боротьбі за творчу методи, за перебудову. Нам треба буде

спеціально взятися до цієї справи, скликати театральну нараду ВУСПП, виробити свій театральний документ, як це зробив РАПП. Ми маємо в Харкові новий театр всеукраїнського значення „Театр революції“, у створенні якого ВУСПП брав активну безпосередню участь. Ми мусимо зробити все для того, щоб цей театр став нашим провідним театром.

Незабаром в театрі „Березіль“ має з'явитися нова п'єса т. Ірча-на — „Пляцдарм“. Маємо першу п'єсу нового драматурга т. Р. При-мера — „Еквівалент“, яку автор також дав театру „Березіль“. П'єса зачіпає важливі проблеми опанування техніки й винахід-ництва. Зараз т. Пример пише нову п'єсу — „Амплітуда“, на тему боротьби з посухою. Це явище треба розглядати, як один із прикладів творчого зростання нового поповнення пролетарсь-кої літератури, як виявлення творчих сил робітничої класи. Розгорненим виявленням цього явища, характерного для нового етапу ленінської культурної революції, є призов робітників-ударників, що несе в собі нові й нові таланти, які ми до цього часу виявляли слабо, недостатньо, і які ми повинні виявляти активніше, сильніше, підтримуючи їх, допомагаючи їх творчому зростанню.

Робітники-ударники харківських велетнів т. т. Лихолай, Мелікседов, Бітеман дали першу свою драматургічну роботу „Веселий показ“, присвячен боротьбі за виконання промфін-плану на ХПЗ та інших заводах Харкова. Тов. Я. Городе-ої написав п'єсу „Залізна бригада“, що показує ентузіазм робіт-ничої класи на будівництві тракторного велетня, партійний провід і більшовицькі темпи цього будівництва, героїку робітників-ударників. Свою п'єсу тов. Городе-ої дав до „Театру Револю-ції“, який ми мусимо в першу чергу забезпечити найкращою драматургічною продукцією. В цьому ж театрі незабаром з'явиться п'єса т. А. Любченка „Земля горить“. Тов. Г. Міжун дав нову п'єсу „Реконструкція“. В Одеському „Театрі Революції“ прой-шла п'єса т. С. Левітної — „Ета“. В театрі ім. І. Франка, в харківському державному Червонозаводському театрі та в ін. — йде нова п'єса т. Корнійчука „Штурм“, в миколаївській орга-нізації ВУСПП маємо п'єсу т. Юнга — „Бетон“, комсомольську віршовану п'єсу пише т. Пульсон. П'єсу про Донбас („Фронт“) пише т. Шишов. Тов. Досвітній написав п'єсу „Майма“. В харків-ському „Театрі революції“, в театрі ім. І. Франка та в інших йде „Справа честі“.

Ви бачите величезне кількісне зростання вуспівської та молодняківської драматургії. Але, на жаль, якісне зростання значно відстає від кількісного. Щоб підняти якість і на цій ділянці роботи, нам треба по-справжньому перебудуватися, тре-ба здійснити повний поворот до творчості.

Це саме ми можемо сказати й про нашу вуспівську та молодняківську поезію. Кількісно зростає, якісно — відстає. Зви-чайно, це не загальний закон. Ми маємо й якісне зростання, але недостатнє.

„Бригадир“ І. Калянника, „Комуна“, „Вугільні барикади“ — Я. Гримайла, поезії В. Собка, Хазіна (робітники ударники), М. Шеремета, С. Голованівського, І. Гончаренка та цілого ряду інших поетів, тут і наші досягнення, і наші недоліки. Поверховість, схематичність, лякіровка, вульгарна ліфівщина, нігде правди діти, трапляється ще у деякого з наших поетів. Боротьба за творчу методу тут особливо гостро потрібна. І треба особливо відзначити той факт, що наші молоді поети, як от Хазіні (поема „Штамп“). В. Собко, та інші уперто і з наслідками працюють у цьому напрямку.

IV

Ворожа література і гнилий лібералізм видавництва

Цілком окремо треба зупинитися на книжці В. Сосюри — „Серце“, яка недавно з'явилася друком. Це не просто прорив на нашому поетичному фронті, це наскрізь ворожа нам книжка, якій ми мусимо дати найгострішу політичну оцінку. Книжка вийшла у видавництві „ЛІМ“. Книжка повна всякого паскудства, наклепів, паплюження нашої дійсності, підспівування клясовому ворогові. Ви тільки послухайте, що він пише:

...Ах, мої золоті старички
Хоч і роки у вас не однакі,
та однакі в вас душі...
Собака,
навіть той наплював на ваш сміх,
бо заслухався віршів моїх.

(Сміх. Тов. Мускін: Орієнтація на собаку)

Песик мій... Ти піді розкажи
тим, у кого немає душі,
в кого мозок твердий, як ножедак,
як штиблет,
що Володька великий український поет.

(Сміх. Вигуки: український). Так, очевидно авторові не важить, чий він поет, якої кляси, а лише те, що український... І він плеще далі:

Що іде він крізь заздрість, крізь глум
і крізь сміх,
як Шевченко колись, як Байрон і Франко

(Вигуки: Не абияк. Загальний сміх).

і на горе для критиків цих
на Україні всі люблять, читають його,
і пісні його (сліз моїх муть)
під подушку дівчата кладуть.

(Голоси: Дописався. До мути. Шум). Слухайте далі, до чого може людина дописатися, одриваючись від своєї кляси.

Що деволі його вже п'кувать,
хоронити завчасно, бруднить,
на руста його класти печатъ
лиш за те, що він рзеться в блакить,
лиш за те, що в комуни едем
він іде не з душею раба,
що і радість йому, і журба
так багато приносили тем,
що родився він не холоум...

Яку політичну кваліфікацію треба дати цим писанням? Як класово-ворожим нам писанням. Адже слово „холуй“ ми вже чули з сторінок журналу „Валліте“, від І. Сенченка, що явно підспівував куркулеві. Ось яких політичних „пахощів“ набирає книжка Сосюри.

Лиш за те, що він просто для всіх,
наче птиця, співає пісень,
на підлиз не подібний отих,
що співають нещиро про день,
що душа в них падлюки, шута і раба,
а в душі їх, як жаба-журба.

Я один. Я ридаю... Дарма...
Тільки там десь упало, як дзвін:
„Чернишевських, Белінських нема...
Може будуть...
А зараз на гак
нас беруть Коваленко й Коряк“.

Я не буду цитувати більше цієї наскрізь ворожої нам писанини. Сосюри доведеться дуже серйозно подумати про те, куди він зайшов, і не просто відмежуватися від своєї книжки, а вийти на трибуну пленуму і засудити її перед робітниками ударниками, перед всім нашим рухом, перед всією пролетарською громадськістю, як книжку наскрізь ворожу й шкідливу. Пленум повинен дати свої висновки щодо Сосюри. Пленум мусить також з усією рішучістю засудити тих редакторів, що, наскрізь прогнивши в своєму лібералізмі, видали цю ворожу писанину.

V

ХВОСТИ „НОВОЇ ГЕНЕРАЦІЇ“

Ми мусимо також звернути увагу на деяких товаришів, що прийшли до нас з „Нової Генерациї“ і принесли рештки дрібно-буржуазного світогляду в своїх творах. Дехто з них не розуміє завдань класової боротьби, зводить цю боротьбу до анархістського „бунту“, дебоширства, одне слово, по-буржуазному перекручує класову боротьбу. Ленін не раз говорив, що анархізм як світогляд, є буржуазність навиворот. Зривом такого порядку є вірш т. Зимного „Апогей нахабства“, сама назва якого вже свідчить про неправильне політичне настановлення автора. Ось що він пише:

АПОГЕЙ НАХАВСТВА¹

Плюнути
з Ейфелевої вежі
на Булонський ліс
і Версальський палац.
Висякатись старанно
в найшикарнішому кафе Парижу
і витерти
об штани палець.

(Сміх. Голоси: Розбив буржуазію). Можна сказати, знищив.
Але далі ще гірше.

Або в кльоші і шинелі
наопашки
на фокстрот
запросити
дочку дегенеративного лорда.

Чим не „революціонер“? Далі, наприклад, він хоче ось чого:

Дістатись
апоею нахабства
з захвалістю воскреслого варвара
з безпосередністю готентота.

І...
закаменіти
перед
якимсь хмародрипом
чи газардом „баккара“,
як теля
перед новими
воротами.

(Загальний реїт). Коли людина хоче стояти перед капіталістичною Європою, „як теля перед новими воротами“, ми мусимо їй сказати, що це не гідно пролетарського поета. Коли ж вона до того ще й протягає концепцію „воскреслого варвара“, безпосередности готентота“, — ми, мовляв, дикі, некультурні, а там, у Парижі, культурні, але нам наплювать, висякатись і розтерти, то цій писанині ми вже мусимо дати рішучу відсіч.

Бухарін, як відомо, розвивав у своїй праці „Проблема культури и пролетарской революции“ правоопортуністичне розуміння культури... небезпека переродження для пролетарської держави й партії робітничої класи є в тому, — писав він, — що, не зважаючи на принципиальні вищі форми своєї культури, робітнича класа все ж куди нижча своїм культурним рівнем, ніж буржуазія“. За Бухаріном виходило, що переможний пролетаріят подібний до „варварського народу-переможця, що напівсівся на культурно-вищі племена, і за деякий час опинився

¹ Леонід Зямний. „Не в дні ювілеїв“.

по суті переможеним, засвоюючи побут, звичаї, норми, навіть мову „переможеного“¹.

Тов. Зимний ще тільки йдучи „перемогати“ західноєвропейську буржуазію, уже запрошує „на фокстрот дочку дегенеративного лорда“. Чи не ясно, що цей вірш т. Зимного є шкідлива річ. Як, наприклад, можна роздінювати такі „перли“ з нього:

Сплять азіяти
в перинах дідівських,
відгукуючи
галушки чи „жулебяку“.
І сніяться їм.
...Європи одні.
І запроєктують вони
не жартуючи
Ейфелеву вежу
на базарі
в Кобеляках,
Бруклінський міст
на Лопані висхлому дні.

Можна було б сказати, що це класово-ворожа вихватка, але з віршу видно, що т. Зимний, бачите, „бунтує“ проти Європи й проти тих „азіятів“, що „Європу—іконою на покуті та свічку за свічкою перед нею“, обурюється проти міщанства.

А я на Європу
плюю.

.....
Ніколи в європейцем
я не помінявся штанами б...

декларує своє ставлення до Європи т. Зимний, не помічаючи в цій Європі, крім буржуазії, робітничої класи й грядущої пролетарської революції. Отже такі замахы на буржуазну Європу, це замахы з негідними засобами. Тов. Зимному треба це усвідомити, щоб остаточно подолати „новогенераційні“ впливи в своїй творчості. Робота т. Зимного в ВУСППІ, його нові поезії, дають підстави сподіватися, що він ці впливи успішно подолає, остаточно перебудувавшись.

VI

ЗРИВИ В РОБОТІ ВИДАВНИЦТВА

„Г А Р Т“

Треба знову повторити: коли ми говоримо про зриви в нашій творчості, про неприпущенні помилки в ній, то одночасно ми повинні говорити й про редакторів наших видавництв. Якщо поет пише дурницю або шкідливу річ, а редактор пускає її до друку, то це або головотєство, або гнилий лібералізм. На жаль,

¹ „На допомогу партнаванню“, вип. 4, Істор. мат., стор. 65, 1930 — 31. „Пролетар“.

і наше вуспівське видавництво „Гарт“, має чимало зривів такого порядку. У нас було видано книжку Б. Цуккера „Надлом“—з явною троцькістською апологетикою, книжку Ю. Зорі „Депо“, певну троцькістських формулювань і впливів, до речі, досі вуспівською критикою як слід не скритиковану. Цей твір друкувався свого часу і в журналі „Гарт“. Були й інші зриви в нашому видавництві.

Ось, наприклад, книжка поезій С. Голованівського „Фронте уніко“ (видавництво „Гарт“, 1931 р.). Товариш Голованівський був за кордоном, в Італії. Цікаво нам, що ж він там бачив, що робив? Що написав і що наше видавництво благодушно надрукувало.

І ТАЛІЙКА З ІТАЛІЇ

Від красуні Італії
 біль у талії: —
 на кожній вулиці
 ніг
 кадрили.
 хоч це й Італія
 та не зі сталі я
 щоб сталлю
 з талії
 гнати
 біль.
 З-за рогу — дівчина,
 чи там сеньйора
 пішла,
 затримавшись чомусь
 на мить.
 Куточок носика —
 градусів сорок
 краси алья'оголем
 мене
 п'янить.
 — Вона з Соренто?
 — Вона з Помпеї?
 Попереду пуцик
 униз язик, —
 вона — за пуциком,
 я за нею,
 а взаду пуциком
 за мною — шпик.

(Шум у залі. загальний регім). Дедка за репку, бабка за дедку, сеньйора за пуциком, Голованівський — за сеньйорою, чиста тобі ідилія. Віда тільки в тому, що це трапилось з пролетарським комсомольським поетом.

Чужими площами
 за нею лину —
 вгорі Везувій:
 і все димить...

Але хай димить. У нашого поета палає серце і йому все ні по чому.

— Сеньйоро, чуте?
одну хвилину;
— Сеньйоро, чуте?
єдину мить!

Сава Голованівський ласково запрошує сеньйору в країну робітників і колгоспного селянства.

Нам люди
не стануть
з метою чесною стін перепоною,
цих слів
каскад...
І я вам
одварто, при всіх
пропоную!
зі мною поїхати
в країну Рад. (Сміє)

Тов. Голованівський легковажно запевняє сеньйору:

У нашій країні
дорога чиста,
і жінці
ходити по ній —
благодать,
а тут
безголовий
закон
фашиста
шукає кому б
по сапатках дати.

А що, товаришу Голованівський, як вона, тая сеньйора, та бува, куркулівна? А ми ж ліквідуємо куркульню як класу. Не дуже чиста буде для неї дорога в нас... А подруге — неважко фашисти не мають політичної, цілком певної мети та все тільки шукають „кому б по сапатках дати“? А бува тая сеньйора сама фашистка? І чи не краще було б взагалі дати їй спокій, абож підійти до питань про італійських сеньйор з класового погляду. А ти, замість того, несподівано для нас, твоїх товаришів-вусипівців, стаєш за кордоном на расову позицію і роздаєш посади, дуже можливо, непевним елементам:

Буває щасливий
кінець
і скоро розмова,
вийшовши за межі
рас,
ми навіть посаду
таку даму вам,

що ви звикатимете

потроху

в нас.

Сеньйора, як ми довідуємось далі, „хапає собаку на ремені й зникає чорт зна куди“... Але навіть було пролетарському видавництву „Гарт“ друкувати повідомлення про всі дурниці, які робив т. Головавівський за кордоном? Хіба тільки для того, щоб інші цього не робили. Цей зрив ми мусимо засудити. Навіть до епізодичних зривів у нас не повинно бути ліберального ставлення.

Отже, нашим поетам треба рішучо перебудуватися. Перед ними, як і перед всіма нами, — неоспівана героїка комсомолу, героїка соціалістичного будівництва. Треба рішуче повернутися лицем до цієї героїки.

Ми цей поворот мусимо здійснити! Ми мусимо перебудуватися!

VII

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

Далі мушу сказати, що ВУСПП дуже мало зробив для дитячої літератури. Пленум повинен поставити питання про дитячу літературу. Про дітей ми не можемо забувати. Ви знаєте останню постанову ЦК ВКП про початкову та середню школу. Пролетарським письменницьким організаціям треба серйозно подумати про творчість для середньої школи. Ми дещо писали до цього часу для дошкільників. Нам треба давати твори для середньої школи. Ось мені дали відомості за п'ять років — що зробив ВУСПП для дітей. Ми дали всього тридцять дві книжки. Такий величезний склад ВУСПП і „Молодняка“, і дано всього тридцять дві книжки, при чому з цих книжок одинадцять дала Наталя Забіла, шість — т. Гримайло, далі ідуть Ірчан, Іван Ле, Кузьміч, Микитенко тощо. Причому якість цих книжок безперечно на недостатньому рівні. Ми ніколи не займалися, як слід, дитячою книжкою. Треба серйозно звернути увагу на фронт дитячої літератури.

VIII

РОБОТА СЕКЦІЙ ВУСПП

ВУСПП від самого початку був такою організацією, яка об'єднувала пролетарські літературні кадри на Україні незалежно від мови — за принципом не національним, а класовим. Ми маємо зараз, крім російської та єврейської секцій ще болгарську і недавно організовану грецьку групу. Всі ці загони пролетарської літератури на Україні працюють, як одне ціле, як один бойовий загін ВСАПП.

Під знаком підготовки до всесоюзного з'їзду єврейських пролетарських письменників, проходить останнім часом робота єврейської нашої секції.

За останні два місяці засновано двадцять нових гуртків у Києві, в Одесі, Дніпропетровському, Сталіному тощо. Видано сорок п'ять літсторінок в єврейській пресі різних міст та підприємств до з'їзду. В цих сторінках наші товариші з єврейської секції ставили творчі питання, обговорювали питання роботи з ударниками, повероту до комсомолу, перебудови організації тощо.

Євсекція висунула низку письменників ударників. У Києві: Поляккер, Фалікман, Шаевич, Балясная. В Одесі: Коган, Убогін. В Сталіному: вибійники — Райцен та Маламуд. У Дніпропетровському: Кашинер, Титерман, Коринловський та ін.

Дехто з цих товаришів уже видали свої книжки, деяки написали великі речі: Кашинер: „Ордер № 5“, Забора — „Червона армія“, Райцен — „Мартен-Комсомолка“, Фалікман — „Кашпаровці“ (герої виробничої комуни). Разом з ЦК ЛКСМУ проведено всеукраїнську нараду єврейських комсомольських письменників з доповідями тт. Гільдіна про Всесоюзн. З'їзд та Фефера — „Пролетарська література та комсомол“. В центрі цієї наради стояли творчі питання. На нараді було викрито низку недоліків у творах про комсомол — неутралізм, впливи літфронтівського схематизму, слабе змалювання комсомолу тощо. Основні кадри єврейських пролетарських письменників закінчують зараз низку великих творів: Фефер пише поему „Пласти“, Гільдін: „Дніпрельстан“ — поему і роман, Абчук — „Кузнецькобуд“ — нарис, Альбертов — „Шахти“, Вев'юрка — „Будівництво“ — п'єса, Хащеватський — „Останній бій“ — поема і т. д.

Єврейська секція має і низку недоліків у роботі, на які їй треба звернути увагу. Насамперед недостатня ще робота з ударниками, незадовільний показ героїв п'ятирічки, недостатнє виховання марксистських критичних кадрів, незадовільний зв'язок з периферією.

Єврейська секція провадила жорстоку боротьбу проти нацидеміщини в критиці. Тут наші товариші здорово погромили теорію Нусінова про приреченість єврейської літератури бути літературою дрібної буржуазії та про затихання класової боротьби в літературі. Те ж саме щодо теорії Літвакова про поширену змичку *всіх* єврейських літературних кіл. „Не обов'язково бути віч-на-віч з пролетаріатом“ — писав т. Літваков. Цим теоріям дано належну відсіч.

Далі книжка Шахно-Епштейна „Сталін“, де тов. Епштейн виявив деборінський меншовізм, недоцінку ролі Леніна, як теоретика, воронщину й націоналізм в едіпці Ошера-Шварцмана (поета з бундівськими ухилами) та його ж твір „Ленін, як я його бачив“, де пр'ягається троцькістська та бундівська контрабанда. Нарешті ліві заскоки Дунця, редактора менської газети „Октябрь“. З усіма цими хибамі й зривами наша єврейська секція провадила достатньо рішучу боротьбу. Боротьба на два фронти і надалі є першим завданням єврейської секції.

Так само активізувалася російська секція. Треба сказати, що російська секція мала в своїй роботі багато хиб: недостатня участь в загальній боротьбі ВУСПП, часті прориви в „Красному слові“, курс на Юрезанського, Невського та ін. правих письменників; примиренське ставлення до київського АРПУ, — явно праві організації, до російських „авангардівців“ (поліщуківщина), відсутність самокритики — всі ці хиби були в роботі російської секції. Секретаріат ВУСПП підсилив керівництво секції і „Красного слова“, товаришами Городеким, Шишовим, Ковалевським, Баглюком, Вікторовим, починається перебудова роботи російської секції. Товариші відтиснули критиків типу Ганжулевич. Взяли орієнтацію на творчість робітників Донбасу та інших індустріальних центрів. Вдарили по київській „Комуне писателів“. Систематично влаштовували вечори з конкретною критикою. Засудили явно опортуністичні теорії Цуккера і Бездомного про „безперспективність“ російської літератури на Україні. Домоглися успіхів у повороті до української тематики. Перевели призов ударників. Передали українській літературі ряд письменників як от: тт. Надіяна (Миколаїв), Вишневецького, Муратова (Харків) та ін. Тепер працюють російські секції ВУСПП у Харкові, Києві, Миколаєві. Багато членів російської секції — у ВУСПП „Забої“. Із розрізаної групи російська секція перетворилася на великий загін ВУСПП.

Окремо треба відзначити роль російської центральної студії ударників. Вона пропрацювала рік без жодної перерви, збираючись шість разів на місяць. Студія дала ВУСПП низку міцних і талановитих товаришів, твори яких друковано частково в альманасі „Ударный Харьков“. Виділяються також тт. Кац (поет і критик), Хазін (поет, автор поеми „Штамп“), Кондратенко, Супруненко, Літвак, Нікітін (поети) і низка інших товаришів. Тут же працюють і товариші, що прийшли до нас із „Пролітфронту“ — Ландирьов, Мелікседов.

Старі кадри російської секції приходять до ювілею ВУСПП під знаком певного творчого зростання. Ми маємо такі твори, як „Окопи“ тов. Тардова; „Победители“ тов. Шишова, „Гута“ — Ковалевського; „Железная бригада“ Городекого; „Эта“ — Левітіної; „Циклон“ — поема Бездомного; „Крепи“ — повість В. Торіна; „Вызов брошен“ та „Вторая восточная“ повісті Семенова; „Горим“ — поема Сіроги; „Шахтарчук“ — Гонімова; „Рассказы“ Баглюка, його ж роман „Молодость“, поезії Черкаського, Моран, Кісельова, Беспощадного, Штромвассера, Пульсона, Фарбера, Фролова і т. ін.

Російська секція у Харкові організовано увімкнулася в творчу дискусію. Переведено чимало масових вечорів, перецінена творчість всіх членів секції з погляду нових завдань пролетарської літератури, загострення питання світоглядного порядку, питання марксо-ленінської теорії. Дискусії загалом дуже поживали роботу секції.

Недоліки російської секції полягають у незалежності, у відриві деяких товаришів від загальної праці, у слабкому опануванні теорії, у відставанні критики. Треба рішуче протестувати проти наліплювання налічок (моменти були у ході дискусії у нас). Не можна ударника Б. риса Котлярова за один, до того ж перший, вірш „Дайте слово“, уміщений в ударному Харкові плямувати літфронтизмом. Не можна перетворювати у „розбещено-літфронтовський“ „Тракторобуд“ Городского. В цьому творі т. Городского є значні недоліки, властиві багатьом — недостатньо глибокий показ нашої дійсності, поверховість, декларативність тощо. Але це ще не значить, що сюди можна й треба наліпити якомога скорше якусь налічку. Тимчасом на пориви наліпити налічки слабнуть і окремі товариші ударники. Тов. Супруненко, наприклад, кілька тижнів тому вмістив про „Тракторобуд“ захоплену статтю, не знайшовши в цьому творі жодної помилки, а на дискусії круто повернув і так само активно доводив, що Городской літфронтивець. Це шкідливе явище. Воно походить від недостатності нашої ідейно-виховної роботи. Цю роботу треба рішуче посилити. Треба разом із тим рішуче вдарити по всяких безпідставних спробах наліплювати налічки на того чи того письменника, замість справжньої марксистської критики його помилок. Наліплювання налічок, до якого вдається дехто з наших товаришів, не лише з російської секції, це не метода роботи ВУСПП. Цю „методу“ треба рішуче відкинути і засудити. Під керівництвом ВУСПП російська секція пройшла серйозний шлях. Зараз зміцнівши, зрісши, знаючи свої завдання, вона йде до нових успіхів.

Нам треба подбати, щоб робота інших наших секцій — польської, болгарської та грецької групи розгорнулася так інтенсивно, як це ми маємо в російській та в єврейській секціях. Пролетарська єдність ВУСПП повинна забезпечити успішне зростання й розвиток усіх загонів нашої організації. Творча перебудова їх — є перший засновок дальших успіхів у роботі всіх наших секцій.

IX

НОВЕ В НАШІЙ РОБОТІ

Я не маю можливості зупинятися на розгляді роботи кожної окремої вуспівської організації. У нас успішно працює миколаївська організація, вона достатньо розгорнула призов робітників ударників, не погано веде свій журнал „Стапелі“; успішно працюють дніпропетровська організація з своїм журналом „Зоря“ криворізька організація — з журналом „Кривбас“ та інші наші організації. Я не маю можливості широко говорити ні про їхню роботу, ні про роботу донбасівської організації ВУСПП „Забой“ однієї з найбільших передових наших органі-

зації. Про це в своїх виступах говоритимуть т. т. Байдаченко, Плахоття, Чигирин та інші представники цих організацій. Я хочу зупинитись лише на одному принциповому моменті з роботи нашої дніпрельстанівської організації. В цій організації ми мали явище цілком нове для роботи пролетарських письменників, явище, що само по собі є характеристичне для нового етапу культурної революції і розвитку літературного руху. Я маю на увазі досвід товариша Башмака. Тов. Башмак, робітник-ударник, закликаний до літератури, кандидат партії. Починає свою літературну діяльність т. Башмак цілком по-новому. Від ім'я в успівської організації він викликав на соціалістичне змагання бригаду монтажників турбін. План господарників передбачав дев'яносто днів на кожну турбіну. Загальнобудівельний зустрічний скорочував цей термін до шестидесяти днів на кожну турбіну. Але потребувалося для цього сорок кваліфікованих слюсарів. А в бригаді майстра Гапоненка було всього тридцять чол., з них лише сім — кваліфіковані слюсарі, решта двадцять три — чорнороби. Ставши перед неймовірно складним завданням, Гапоненко якось у розмові розповів про це т. Башмаку і тоді т. Башмак запропонував: „Складемо соціалістичну угоду. Ви ударними темпами змонтуєте турбіну, а я зобов'язуюсь написати про вашу бригаду книжку, в якій покажу боротьбу кожного монтажника за виконання промфінплану, а як виявиться який рвач або шкурник, що зриватиме роботу — покажу і його“. Пропозиція захопила робітників. Виклик було прийнято. Увечері оголосили соціалістичну угоду. Ось ця угода — аж надто цікавий знаменний документ нашої доби.

Х

СОЦІАЛІСТИЧНА УГОДА

Монтаж турбін це найголовніша й складніша з усіх робіт на Дніпробуді. Збірка й установка таких турбін, як на Дніпрельстані переводиться вперше не тільки в СРСР, але і в цілому світі. А тому досвід перших дніпрельстанівських монтажників буде надто цінний для будівельників соціалістичного будівництва всієї радянської країни.

Щоб своєчасно передати цей досвід, щоб своєчасно і краще допомогти монтажникам організуватись на успішне закінчення монтажу першої турбіни та щоб своєчасно передати досвід монтажників пролетарським будівельникам, я, член Всеукраїнської Спілки пролетарських письменників Башмак, викликав на соцзмагання бригаду монтажників Кошке і зі свого боку зобов'язуюсь помимо своєчасного висвітлення в газеті монтажу турбін і роботи монтажників — написати спеціальну книгу „За турбіною“. Ця книга має показати в живих нарисах, як монтажники опанували техніку і висвітлюватиме не тільки загальну роботу на монтажі І турбіни, одноразово і кожного монтажника

персонально у його боротьбі за виконання промфінплану, за гарні якісні показники, за раціоналізаторські пропозиції, як він поступово в процесі роботи опанував техніку і допомагав в цій галузі своїм товаришам. Поруч з гарними показниками книжка висвітлюватиме всі хиби через нехлюйство окремих керівників, а також і самих робітників, щоб надалі їх запобігти. Книжка не мине також і прогульника, ледаря, рвача, п'яницю і в свою чергу покаже, як він намагався зривати роботу і затримував своїм товаришам виконувати промфінплан.

Приймаючи виклик члена літературної організації ВУСПП т. Башмака, ми, монтажники бригади Кошке і монтажні майстри т. т. Пузняк та Гапоненко зі свого боку обіцяємо виконати до терміново всі завдання, а саме не пізніше 1 травня 1932 року дати струм 5 генераторів Дніпрельстану, зменшити собівартість мінімум на 15%, підвищити продукційність праці не менше, як на 33% на кожен п'ятиденку, висувати зустрічний, берегти струмент, вносити раціоналізаторські пропозиції не менше, як 1 з кожного робітника щомісяця. Всіляко боротися з прогульниками і рвачами, брати активну участь у громадських кампаніях, на 100% уцілювати свій робітничий день і за браком кваліфікованої робіт сили працювати зверхтерміново. Своєчасно сигналізувати про всі хиби, недоліки, а також і досягнення в своїй діяльності до газети „Пролетар Дніпробуду“, утворивши з своєї бригади спеціальний робкорівський сигнальний пост.

Лише методами ударництва та соцзмагання на практиці ми зможемо досягти більшовицьких показників світових рекордів і успішно закінчити п'ятирічку в 4 роки.

Комісія монтажників: *Кошке, Пронський, Віці*

Майстри: *Гапоненко, Пузняк*

Автор книги — *Башмак*

Умова складена 31 травня 1931 року

За проводом партійної організації робота пішла справді по-ударному. Першу турбіну було змонтовано за тридцять чотири в половиною дні. Другу за двадцять сім з половиною днів. Третю за двадцять чотири дні. Це був понадсвітовий рекорд, можливий лише в країні соціалізму, де праця справді стає „справою честі, справою слави, справою відваги і героїства“. В Америці, наприклад, робітне колесо турбіни, потужністю на 60.000 кіньських сил, найкваліфікованіші майстри зібрали за двадцять день, і це був нечуваний світовий рекорд. Наші робітники змонтували за сімнадцять день. Потужність турбіни 90.000 кіньск. сил. Ленінградська бригада художників, приїхавши по тому на Дніпрельстан, застосувала методу т. Башмака, в своїй роботі і мала прекрасні наслідки. Художник Сегал, комуніст, втяг таким способом тридцять кращих ударників до лав партії.

Метод тов. Башмака робітника-ударника, закликаного до літератури, є цілком нове явище в роботі нашої організації.

З Президії: А Башмак написав книжку?

Я гадаю, що досвід т. Башмака мусить стати досвідом цілого ВУСПП. Тов. Башмак коло книжки ще працює, ще не кінчив, але мусить кінчити. До своєї роботи він ставиться дуже серйозно. Перша його книжка „Доба горить“, що нещодавно вийшла у видавництві „Молодий Більшовик“, свідчить про це.

Можна назвати також чимало книжок інших робітників-ударників, що являються активом нашої організації. Я почасти вже говорив про них, але разом з цим треба сказати, що робітник-ударник ще не став центральною постаттю пролетарської літератури. Дніпропетровська організація в особі товаришів Чигирини й Бідного пише в „Зорі“: „Тепер центральною фігурою пролетарського літературного руху став робітник-ударник“. Це помилка, в якій багато з нас винні. На цю помилку вказала нам партія. Ми мусимо цю помилку виправити для того, щоб надалі ще успішніше працювати з призовниками-ударниками, перед якими лежить шлях упертої учби й боротьби разом з усією пролетарською літературою—за її успішний розвиток, за дальші її перемоги, за її творчу гегемонію, що знайде свій вираз у великих, гідних робітничої кляси, творах, у „Магнетобудках“ і „Дніпрельстанах“ літератури!

Для цього ми мусимо, по-більшовицькому виправляючи всі наші помилки, перебудовуватись за вказівками партії.

Далі буде

О. Ж Д А Н О В И Ч

ПЕРШІ КНИЖКИ УДАРНИКІВ ОДЕСИ

ОДЕСЬКА організація ВУСПП широко розгорнула роботу навколо призову робітників-ударників у літературу. На ряді найбільших підприємств Одеси (завод Марті, Джутарня, завод Жовтневої революції і т. і.) працюють літературні гуртки. Чималий кадр робітників-ударників, призваних до літератури, друкують свої твори як у газетах „Трибуна робселькора“, „Чорноморська Комуна“, „Дер Одесер Арбетер“, так і в журналі „Металеві дні“. Також у 1931 р. „Український робітник“ видав ряд книжок ударників Одеси, призваних у літературу. У цьому огляді ми й ставимо завдання коротко ознайомити читачів з першими книжками ударників Одеси. Видано у 1931 р. вісім книжок-нарисів. Ми тут спинимосся лише на чотирьох книжках, що,

на наш погляд, є, може, найхарактерніші, а саме: „Наша комуна“ — Трояновської, „Культмасова — лицем до виробництва“ — Вуліха, „Перша вдарка“ — Горохода, „Ворог у робітничій блюзі“ — Миринова.

П. Трояновська — робітниця швацької фабрики ім. Воровського в Одесі. Її книжка „Наша комуна“ — це кілька сторінок із дійсного життя й героїчної боротьби цієї швацької фабрики за промфінплян, за соціалістичні темпи, за якість.

Авторка розповідає нам про виробничу комуву ім. КІМ'у, що її організувала найактивніша, найсвідоміша робітнича молодь швацької фабрики. Ось саме цій комуні Трояновська і присвячує свій нарис.

Короткий зміст нарису, приблизно, такий: Молодь організовує юнацьку бригаду. Ентузізм. Боротьба за темп. Боротьба за якість. Бригада перетворюється, переростає у виробничу комуву. Труднощі шукання нових організаційних форм. Помилки. Вирівнялівка. Чітке керівництво партійних, комсомольських і професійних організацій і, нарешті, — перемога. Зменшення розцінок та підвищення норм. Комуна веде перед у виробництві. За це красномовно свідчать цифри виконання плану — 103 відс., 113, 132 відс.

Комунари ведуть перед у громадсько-політичному й культурному житті фабрики. Першими із перших відгукаються на всі бойові кампанії. Треба закінчити будову фабричного флігеля, але нема робочої сили. Комунари — швальники перетворилися на будівельників, теслярів, каменярів, землекопів — і роботу закінчено вчасно. Треба допомогти колгоспникам збирати городину, і тут комунари-швальники віддають свої вихідні дні, працюють на городах.

У книжці непідроблена бадьорість, ентузіазм, що впливають з самого процесу виробництва, творчого процесу й ударництва. У рядках книжки почувається відданість праці:

„... Завтра комуна повинна показати свою провідну роль. Маму візьму з собою, жінку приведу, а я дочку притягну, — хай працює...“

Так комунари готувались працювати у свій вихідний день на фонд індустріалізації.

„... Чистять, мастять машини, готують. Гудок. Запамотів мотор. Хлопці взялись. Робилося як ніколи. Робота точилась плавко, з рук до рук. Машини і ті, очевидно, розуміли важливість цього дня: не вердували, не ламались...“

Так працювала комуна.

Проте, треба тут же відзначити, що досить часто авторка подає матеріал надто сухо, мовою шаблонного стандартного звіту. Це, безперечно, зменшує художній рівень твору.

Показавши досить яскраво у своїм нарисі соціальні й робітничі процеси на підприємстві, розповівши про героїчну боротьбу

за промфінплан комуни ім. КІМ'у, авторка рішуче уникає показу окремих конкретних героїв цієї боротьби, не намагається в коротких стислих рисах накреслити соціальне обличчя, соціальну суть живих борців за п'ятирічку.

У нарисі — художня знеосібка. Тов. Трояновська не усвідомила того, що показ героїв соціалістичного будівництва це — основна тема пролетарської літератури, і що показ цих героїв, звичайно, не відриваючи їх від цілого творчого колективу, бож вони репрезентують колектив, звичайно, без зайвого копирсання в одірваних „переживаннях“ — такий показ героїв п'ятирічки краще потрібний. Отже, ми мусимо знати про темни, про соціалістичне будівництво і, насамперед, про конкретних героїв цього будівництва.

Не зайвим було б Трояновській глибше викрити обличчя глясових ворогів на підприємстві, що вона про них лише власне „знає“.

Отже, є хиби. Часто-густо суха, відчитна мова. Не показані конкретні постаті бійців за п'ятирічку, недосить чітко викрито соціальну суть негативних персонажів. Проте, в основному перша книжка Трояновської варта уваги. У ній показано кращий досвід на конкретному підприємстві в боротьбі за промфінплан — перехід до нових вищих форм соціалістичної праці — виробничих комун. Зокрема цей нарис є яскрава сторінка із героїчної боротьби підприємств Одеси на фронті соціалістичного будівництва.

Може найбільше знеосібка щодо показу героїв — людей п'ятирічки відчувається в книжці робітника Вуліха.

Невеличка книжечка „Культмасова — лицем до виробництва“ — перший твір Л. Вуліха — старого робітника другої одеської фабрики взуття.

Автор розповідає про своє виробництво, розповідає про той шлях, що його пройшло це виробництво від кустарного маленького підприємства до великої соціалістичної фабрики. Автор намагається показати, викрити специфіку свого підприємства. Адже кадри робітників взуттарні значною мірою комплектувалися з маси місцевої декласованої бідноти, дрібних кустарів, шевців тощо. Складну й відповідальну роботу довелося провадити партійним, комсомольським і професійним організаціям з цією масою, такою різноманітною своїм соціальним складом. Але правильна політично-виховна робота дала потрібні наслідки. На сьогодні на фабриці взуття широко розгорнулося змагання. У боротьбі за промфінплан веде перед левінський комсомол — молодь фабрики. Багато старих робітників вступило до партії. У нарисі надзвичайно цікавий матеріал, цікаві факти. Підкреслює автор роль заводської преси в боротьбі за промфінплан, розповідає про цінний досвід культмасової і політико-виховної роботи на одному з великих підприємств Одеси. Це все невід'ємні ознаки книжки.

Проте, у книжечці Вуліха особливо різко відчувається метода художньої знеособки. Конкретних людей у книжці зовсім нема. Вони подаються якось „оптом“, „гуртом“. якось сірою масою, без обличчя, де всі особливості окремих людей стерті. Усі підстрижені під одну гребінку. Автор, приміром, не спромігся показати, виділити постать хоч одного партійного чи культурного робітника на фабриці, що проводили величезну масову роботу. Про них сказано „загалом“ і „оптом“.

Наші культпропи і профкультсектори зуміли перетворити 10 хвилинні перерви на могутнє знаряддя масової роботи: в кожній зміні щомісяця організовується приблизно 25 -- 28 таких 10 — хвилинних доповідей“.

Так само автор говорить і про секретарів партійного осередку. Це люди без ім'я і без обличчя.

„Наші секретарі — роботящі люди. Навколо них групувались найбільш витримані й стійкі комуністи, що проводили витриману лінію партії“.

Такими ж сірими масками, без імен і обличчя виступав все робітництво. Таким же знеособленим в автора подано комсомол.

„Виріс, зміцнів і загартувався в болях на два фронти ленінський комсомол... Комсомол і робітнича молодь періодично мобілізують себе, щоб провадити суботники, наприклад, для збору внутрішніх ресурсів...“

Тут, безперечно, для автора був величезний і кольоритний матеріал. Але автор не спромігся викрити класову суть психоідеології окремих конкретних робітників взуттарні. Ця метода знеособки загущувала, стерла всю кольоритність, багатогранність робітничого колективу взуттарні, що, як ми вже відзначили, переважно комплектувався з дрібних кустарів і шевців Одеси, що проходив складні етапи перевиховування, що становив таку строкату масу. Отже, саме через цю знеособку нарис інколи звучить, як суха доповідь, як стандартний звіт.

Нарешті, „Перша вдарна“. Книжка, що, безперечно, заслуговує на увагу. Автор її робітник, бригадир верстатобудівного заводу ім. Леніна в Одесі.

Б. Гороход розповідає про першу комсомольську ударну бригаду на своєму підприємстві. Бригада комсомольців бореться за піднесення трудової дисципліни, за ліквідацію прогулів, за раціоналізацію, за виконання й перевиконання плану. І ось, залюгувавши творчий ентузіазм, інтенсивність роботи з вивченням виробництва і з раціоналізацією виробництва й виробничих процесів, бригада показала зразки більшовицьких темпів, зразки більшовицької праці. За короткий термін бригада зуміла збільшити свою продукцію в 12 разів, випускаючи замість 10 свердларок — 120.

Особливо яскраво автор розповідає про раціоналізаторську роботу бригади. Гороход показує, як вимога країни на нові й

нові машини поставила перед комсомольською бригадою ентузіастів завдання напружити свої сили, напружити свій мозок, зликувавши з ентузіазмом і завзяттям у роботі глибоке вивчення техніки, раціоналізація, удосконалення виробничих процесів. При чому треба відзначити, що автор, розповідаючи про всі раціоналізаторські заходи, винаходи й удосконалення, розповідає про них надзвичайно зрозуміло й просто. Ці винаходи й удосконалення стають приступними й зрозумілими навіть не-кваліфікованому, необізаному на всіх цих раціоналізаторських процесах читачеві. І тут же автор намагається підкреслити, що „найдрібніше“ удосконалення дає величезні наслідки, приміром, ось як він розповідає про „фірмові таблички“:

„Ця пропозиція напевно найцікавіша. Та й справді. Яку новину можна вигадати в такій дрібній справі, як прикріплення мідних фірмових дощечок до вартата, а також дощечок, де позначено швидкість обертів. Як прикріплюють ці дві дощечки до свердлярки? Насамперед ми просвердлюємо у свердлярці 4 дірочки. Потім ми ці дірочки нарізуємо дуже тонким і чутливим мутрорізом на $\frac{3}{16}$ цали. Нарізувати доводиться дуже обережно, щоб не поламати надто тоненького мутроріза. Звичайно, що часу на це гають силу. Крім того, треба зробити відповідні гвинтики такі завтовшки, щоб вони збігалися з розміром різі. Тоді тільки можна загнути й закріпити.

Наша пропозиція така: просвердлювати тільки дірочки, ніякої внутрішньої різи не треба. У дірочку треба вкласти мідний конусний шпеник ударити по ньому двічі молотком і заклепати. Ого і усе. Наслідок буде той же, що й за попереднього складного способу, але ефект у заощадженні часу величезний. Раніш доводилося гаяти 3 дні, щоб поставити 50 дощечок, а тепер, застосовуючи конусні мідні шпеники, ці ж самі 50 дощечок один робітник прикріплює за 4 години.“

Проте, і тут, у книжці Горохода відчувається в показі робітничого колективу, у показі бригади прикра знеосібка. Замість показу живих конкретних людей, автор говорить загальниками, „огулом“. Приміром, „комсомол сміявся“, „комсомольська братва“, „наша бригада“, „старі робітники“, „дирекція“, „партійна організація“ і т. і. Але показати конкретного комсомольця, або старого робітника, або працівника партійної організації автор не спромігся. Ці люди в Горохода по суті теж не мають ні ім'я, ні обличчя. Автор здебільшого обмежується загальниками, як „дехто“, „один із“, Приміром: „дехто з ударників мав сумнів — впорасмось“, або: „лише дехто з маловірів, забачивши нас, кепкуючи, запитув...“ Але показати конкретну постать цього „ударника, що мав сумнів“, чи постать маловіра, викрити його злясову суть, викрити ці причини, що зумовили його хитання і т. і. — цього автор не зробив. І це, звичайно, зменшує вартість його твору, що, безперечно, вдало агітує за опанування техніки; за раціоналізацію.

В основному пощастило уникнути цієї шкідливої знеосібки в показі людей, у показі колективу тов. Миронову у книжці „Ворог у робітничій блюзі“.

І. Миронов — робітник одеського заводу ім. Марті. Книжка Миронова — це кілька яскравих сторінок з дійсного життя заводу.

На тлі героїчної боротьби пролетаріату за соцзмагання, за соціалістичні темпи, за промпляни автор показує боротьбу з класовим ворогом, що проліз на завод, замаскувавшись у робітничу блюзу...

Відображаючи факти дійсности, відображаючи боротьбу з класовим ворогом на заводі, автор не обмежується самим голим „фотографуванням“ фактів. Він намагається дати чітку класову партійну оцінку всім цим фактам, намагається просякнути всі питання цією оцінкою. І, звісно, це є цілком правильний налад автора, це є одна з перших позитивних ознак книжки.

Дехто з наших молодих початківців-авторів у своїх книжках (як ми вже констатували), показавши досить яскраво виробничі процеси тощо, не віддають належної уваги показові класової людини, показові так героя нашого соцбудівництва, як і викриттю соціально-ворожої нам психоідеології класового ворога. В основному тов. Миронову пощастило уникнути цієї помилки. Авторіві вдалося досить яскраво показати типи класового ворога, що замаскувався робітничою блюзою, — це Бринза — куркуленко, Кубишко, що колись мав свою власну майстерню, Діхтар — колишній поліцай.

Миронов послідовно і глибоко намагається викрити класово-ворожу суть цих людей. Від нарікань на ЦРК, на стінгазету, до відвертої агітації проти радянської влади і, нарешті, до шкідництва, до затоплення баржі — ось ці від „дрібних“ до „великих“ риси, що послідовно характеризують обличчя замаскованого класового ворога і що є невід'ємними ознаками його соціальної суті. За цими нібито „невинними дрібницями“, як нарікання на постачання, на газету, по суті криється жовчний образ активного шкідника.

Показує автор і героїв нашої п'ятирічки — ударників. Це — бригадир клепальник Модрибар, активний витриманий бовець за пляни, за вдарництво. Це — комсомолец Шандиба. Але, треба відзначити, що цих людей, особливо Шандибу, авторіві не пощастило показати так повно й всебічно, як згаданих уже шкідників. Насамперед ці люди (Шандиба) більш показані від автора в розмовах, у „говорінні“, ніж у дії, у роботі. Тим то є деяка однобічність у показі їх. Неспроможні зліквідувати цю прогалину в книжці і постаті трикутника — директор Бгоров, секретар партколективу Атур і голова завкому Ян, що про них лише по суті „згадує“ автор і вони проносяться повз нас із неймовірною швидкістю. Хоч навіть і з деяких натяків авторових видно, що ці постаті, безперечно, і цікаві і характерні.

Також безумовно позитивною ознакою книжки Миронова є її живий, кольоритний виклад. Миронову вдалося подати весь нарис барвистою живою мовою. Автор виявляє уміння подавати диалогічний, напружений діалог. Також треба відзначити, що в книжці є вдалі й сильні образи — порівняння. Пріміром, ось обрєз заводу:

„У тумані, найживіший лісом пароплавних щогод, корпусами цехів-балетнів, брилою заліза висить над берегом моря величезний завод, дивиться в люстро морської рівнини...“

Або ось, як автор передає силу обурення робітників проти викритої шкідницької компанії.

„Коли 370-пудовий паровий молот б'є по розтопленому надібку металю, кузня охає, здригає, стекла ліхтаря на високому даху дзвять. У дворі окселентує луна: ох!.. ох!.. ох!..“

Так було і тепер у цьому бурхливому морі обурених робітничих голосів...

Ще далі цікаве порівняння:

„Постанова, як хвиський удар молотком у зубило по залізі ах! Звільнити з заводу“.

Підсумки такі: в книжці Мировова, хоч і є деякі згадані вище хиби, що їх у наступних творах автор мусить зліквідувати, проте в основному в книжці поставлено цікаве питання, книжка викриває обличчя ворогів, замаскованих у робітничу блюзу. Книжка Мировова просякнута класовою партійною оцінкою і дає певну насагу боротися з цими замаскованими ворогами.

Отже, перші книжки робітників-ударників м. Одеси є тематично актуальні, цінні твори із героїчної боротьби підприємств Одеси на фронті соціалістичного будівництва за „5 в 4“, за темпи, за якість, за нове комуністичне ставлення до праці. Книжки передають кращий досвід своїх підприємств у боротьбі за вищі форми соціалістичної праці—виробничі комуні (книжка Троляновської), за правильну культмасову роботу на підприємствах (книжка Вуліха), за опанування техніки, за раціоналізацію (книжка Горохода). Книжки передають досвід боротьби з класовим ворогом, що проліз на підприємства, замаскувавшись у робітничу блюзу (книжка Мировова).

Проте, на більшості книжок молодих авторів позначилася метода художньої знеособки в показі людей, і цю знеособку наші автори мусять якнайшвидше зліквідувати, аджеж показ людей п'ятирічки — це основна тема пролетарської літератури.

Б І Б Л І О Г Р А Ф І Я

— ОЛЕКСА ВЛИЗЬКО

„МОЄ УДАРНЕ“
Лім. 1931. Тираж 3000. стор. 77
Ціна 1' крб. 20 коп.

„МОЄ ударне“ — це „вірші, що відбивали термінову мобілізацію на фронті соціалістичного будівництва в ударному грудні і перших декадах січня в „Пролетарській Правді“, в

вісних редакціях „Пролетарської Правди“, в багатотиражках, в „Молодому Пролетарі“ тощо“. Таке пояснення до збірки дає автор.

Редакція „Пролетарської Правди“ з свого боку відзначає появу цієї книжки віршів спеціальною передмовою, де сказано: „Моє ударне“ — цілкомитово виправдовує не тільки бойовий запал зміщених поезій, а й саму історію її“. За харак-

теристикою передмови. „Влизько довів своє скіння поставити свій талант на службу соціалізму, довів своє вміння не стояти осторонь соціального плану. Кожна поезія цієї збірки конкретна й ударна... Насичена патосом штурмової тридцятиденки, ця збірка посідає поважне місце поруч інших творів, що відбивають і організують ентузіазм робітничих мас на великому будівництві соціалістичної п'ятирічки“ (Передмова).

Отже, маючи такі оцінки творчості Ол. Влизька — поета, що останніми часами безсало борсався в хащах „функціонального“ версифікаторства „ново-генераційного“ типу, читач, звісно, має повне право чекати від автора рішучого переозброєння, творчої перебудови, що характеризується нерозривною боротьбою за матеріалістично-діалектичний світогляд та за актуальну, реконструктивну тематику.

Ігнорування актуальної тематики, втікання від дійсності соціалістичного будівництва, намагання стати ніби „осторонь соціального плану“, протиставлення інтересів „чистого мистецтва“ — інтересам боротьби за соціалізм — це, фактично, буржуазна небезпека в літературі. Це те, що Влизько називає „махрою, обивателем, ворогом нашим“.

Влизько гостро картає цих „невеличких драм драмодворів“, що під боком у них „життєписи донцовського бруду — Мазеп і Хортиць“.

Ол. Влизько за перебудову, за актуальну тематику, за гостру політичну спрямованість — такий висновок можна зробити, прочитавши його памфлети проти літературного обивателя, проти „ворога нашого“.

Але, одночасно, треба категорично поставити питання: як автор у своїй творчості реалізує свої памфлетного порядку заяви. Таке питання по суті означатиме вияснення основного, з нашого погляду, у збірці Влизька. Що, власне, у „Моему ударному“ ми маємо від справжньої перебудови і що від раціоналістичної лозунговості, схематизму й фактографії футуризму, що базувалися на антимарксистській тезі заперечення мистецтва, відділя й проголошення *військового гасла про його ліквідацію*.

Для автора збірки „Мое ударне“ така постава питання має вирішальне значіння.

Давно розбиті, вже теорії, що одверто проголошували ліквідацію мистецтва (Леф, „Нова Генерація“), так само, як і викрито справжню класову суть творчої програми „літфронт“, що по суті теж за гаслами злободенності, публіцистичності, схематизму, виходив з тих же настанов ліквідації мистецтва, мистецького роззброєння пролетаріату.

Ось чому справжню перебудову творчих настановлень може бути лише результатом упертої боротьби за опанування марксо-ленінської теорії. Ця боротьба за світоглядне переозброєння є доконечна умова, перший засновок перебудови творчої.

Пролетарська література береться за актуалізацію творчості, розуміючи це не як просто злободенність у тематиці, а як боротьбу, де поведнеться реконструктивна пролетарська тематика з більшовицькою боротьбою за підвищення світоглядного рівня, за опанування зброї протетаріату — теорії Маркса-Енгельса-Леніна-Сталіна.

Такий загально-теоретичний вступ до поцінування конкретного факту, в даному разі, книжки Ол. Влизька „Мое ударне“ не буде зайвим, з нашого погляду, коли зважати на ті характеристики, що їх дано в передмові до збірки, де питання світоглядного порядку не поставлені зовсім (не можна ж вважати, за такі, наприклад, твердження „довів своє вміння“ чи „цілковито виправдовує“, поскільки вони зовсім не аргументовані, хоча тон взято безапеляційний).

До речі, подібні доброзичливі характеристики Ол. Влизько дістає не вперше від надго щедрих в оцінках критиків; про безпідставність і навіть шкоду таких оцінок писав і сам автор у книзі „Живу, прапую“, загалуючи передмову до „Поезій“ з надмірним захвалюванням і аналогії М. Доленгі, що без сумнівів поставив автора збірки „Поезій“ поруч самого Шіллера.

Ясно, що така критика нічого спільного з марксистською оцінкою не має. Соціальна функція її безперечно шкідлива, бо вона видає патент на поета чи не пролетарського тому, у кого помітні лише перші паростки пролетарської творчості в кращому разі, а то й поетам, що до пролетарської літератури ні-

якого відношення не мають. Письменника така критика лише дезорганізує і розбурхує, „по-алілуйському“ захвалюючи те, що треба нещадно викривати і переборювати.

Отже після цих вступних уваг, перейдімо до конкретного розгляду збірки „Моя ударне“.

Збірка містить „Загрозливий марш“ — вірша, написаного „на замовлення сектора масових кампаній „Пролетарської Правди“ на тему оборони СРСР. „Липові ударники на Києві і нас“. — поезія, побудована на конкретному матеріалі, скерована проти липових ударників на транспорті, два вірші про перевибори рад, поезія про кадри, „Проти, за!“ — трактат питання колективізації, далі „Гасла“ і кілька гострих віршованих фейлетонів, скерованих проти обивательщини, зокрема літературної. Ці вірші в основному визначають характер збірки. (Крім цього, маємо ще вірші про Рафаеля і Дені, лист Г. Велзові, вірш „Під новий рік“ тощо).

Вже з цього переліку видно, що збірці бракує справді *реконструктивного матеріалу*, що й ті вірші наявні про транспорт, перевибори рад і колективізацію у загальному контексті збірки тонуть у випадках проти обивателя і в поезіях більш-менш випадкового характеру для „Мого ударного“.

Але справа кінце-кінцем і не в цьому. Можна ж і слід висвітлювати кожну тему з погляду *реконструктивного*, і це буде поезія актуальна, що, володіючи методом діалектичного матеріалізму, не обмежує себе певним відтинком тем, матеріалів.

У Влизька головна хиба, як вона виявилася у збірці „Моя ударне“ йде не від того, що автор саму реконструктивну тематику брав з рук різних секторів газети у приміщенні редакції, а від того, що він не спромігся ідейно-художньо розкрити кожне явище, діалектично висвітлюючи процеси нашого соціалістичного будівництва, піднісши його на відповідний ідейно-політичний рівень.

Для ілюстрації візьмемо перший вірш „Загрозливий марш“, що мусів би справді правити за поетичну мобілізацію пролетарського-колективного читача навколо питання загрози капіталістичної інтервенції, навколо питання про оборону соціалістичної батьківщини. Як Ол. Влизько, мобілізує до оборони пролетарського читача?

„Робітнику!
не
позіхай!
Міщанин
у пуху
позіхав
хай! —
В рота
легить
інтервенцій
ворона. —
Зуби зціпи,
гартуй
оборону!“ (9 стор.)

Чи треба, як кажуть, давати коментарі до подібних спроб мобілізації, де автор загрозу інтервенції подає в образі... *ворони*, де автор має справді таки нахабство так по-обивательському „фімільяризувати“ з пролетаріатом, наказуючи йому *не позіхати*, віддаючи повне право на це міщанинові. Ол. Влизько, характеризуючи обивателя в іншому місці як нашого ворога (правда, це лише одне місце і фраза ця звучить: „махра, обиватель, ворог наш“ без наголошення *класової ворожості*) все ж вважав, що цей обиватель підчас інтервенції буде добродушно *позіхати*. Отже, маємо не мобілізацію, а демобілізацію.

„Спокійний

і сонний
„аполітизм“.

учених

мужів
 в кабінетах
 стис.
 Реви їм: —
 вчавъте
 із цвілі
 полону,
 І... хочеш —
 не хочеш —
 гартуй...
 оборону!" (11 стор.)

Ол. Влизько закликає гартувати оборону СРСР всіх без розбору. Хочеш, не хочеш, мовляв, а гартуй. Справді які б наслідки мав автор, коли б на його заклик усі, в тому числі й наші класові вороги, почали „дружно“ гартувати оборону!

Але було б далеко краще, коли б автор у дальших віршах виправив цей ідеологічний зрив. На жаль, такі мотиви проймають всю збірку. Автор диспутує, переконує, картає класового ворога, тимчасом як його треба нещадно добирати.

Ол. Влизько взагалі скеровує свої сатиричні випадки проти обивателя міщанина, а не класового ворога. Те, що автор обивателя має можливо й за синонім класового ворога, ніскільки не врятовує справи, бо за характеристикою Ол. Влизька обиватель це істота, що погрузла в болоті, цвілі, замкнулась у кабінетах, що його ніщо не хвилює і що він намагається стояти „осторонь соціального пляну“ (17 стор.). Цього обивателя автор різними „ультиматумами“ й „загрозами“ хоче витягти з цього болота і відірвати від „романтики і сивухи“ (16 стор.).

Звертаючись до „невеличких драм драмодьорів“ і „смертельних прозаїків“, що мріють про „Січ-мати“ і „запорізькі фортеці“, цебто, як можна догадатися з цих досить прозорих характеристик, до буржуазних письменників, до ідеологів куркульства, напдеміщини в літературі, автор знову ж таки забирає „усоветительний“ тон:

„Годі сприймати
 просторинь
 З мистецького
 Монбляну! —
 Годі стояти
 осторонь
 Соціального
 пляну! — “ (17 стор.).

Ніби ці речники куркульства не з дзвіниці куркульства оцінюють пролетарську дійсність, а з високого „мистецького“ Монбляну. Ол. Влизько, полемізуючи з ними, сам припускає можливість позицій „високого мистецтва“, що стоять „осторонь соціального пляну“.

І це робиться тоді, коли з тих, справді таких, драмодьорів, треба зірвати маску і показати їх, як класових ворогів у літературі, що скільки б не прикривалися „мистецьким Монблянном“, все ж ніколи не стояли і не стоятимуть осторонь соціального пляну, цебто класової боротьби. Вони стоять отже не осторонь, а проти нашого соціального пляну.

Ол. Влизько, проте, на цей раз не бере всіх письменників ліквідувати проври на виробництві (як це він зробив з обороною).

Він застерігає:

„Але,
 щоб під бортом
 бригад - корабля
 не налипли б
 молюски й
 скойки,
 Що

— „Скольки?“ (15 стор.).

Це б'є ніби, в ціль, сатирично висміюючи пристосуванців, дошкуняючи їм, тим самим зриваючи маску пристосовництва з класового ворога. Але саме поняття „пристосованець“ і „пристосовництво“, будши тактикою класового ворога за певних конкретних обставин, одночасно не покривають собою самого поняття класового ворога. Класовий ворог знає багато засобів і шляхів боротьби, в тому числі й „пристосовництво“. Ось чому постріли в „культурного міщанина“, „дурнішого від доски“, в „хакла“ і т. д. зовсім не потрапляють у ціль, хоч вони написані досить гостро. Не потрапляють тому, що автор ставить собі за мету викликати цього обивателя „своїми рядками“ на „роб-кляси користь“ (21 стор.), тимчасом як до нього треба ставитися по-партій-ному, як до класового ворога.

Цілком ідеалістично трактує автор і основу буржуазії взагалі:

„На пітьму й
бруд
старої Росії,
на неписьменности
грубе мурло,
на цю основу
буржуазії —
рушило Держелро — “ (57 стор.).

каже у відповідь Белзові Ол. Влизько, не розкриваючи справжніх основ бур-жуазного експлуататорського ладу, його соціально-економічного підґрунтя.

Вірш „Проти, за“ — має завдання, очевидно, агітувати за колективізацію. Проте, як же автор справляється з цією темою? Як трактує він класове розта-шування сил на селі?

Ось маємо показ бідняка Охріма, що, як видно з вірша, є узагальнений тип бідняцтва:

„Вийде
бувало
який Охрім
в поле
подібне й
з красот
антиреститися,
і поки
не вдарить, —
хрін йому, —
грім —
Охрім
не перехреститися!“ (69 стор.).

Цього Охріма Ол. Влизько виводить, слідуючи точно куркульським при-писам, як ледаря, що чекає, справді, поки вдарить грім, а до того й не помі-чає розваленого воза, не готується до весни і т. д. Довівши, що цей Охрім коли й може що робить путньо, так це лише матюкатися, автор вносить пропозицію:

„Без
балачок
малаясу —
пропозиція
є така: —
Каленика
ліквіднути,
як класу,
Охріма, —

як бідака!

Каленик

його

спаси господи!

Охрім —

сам спасайся —

в колгосп їди!" (74 стор).

Це ж справжній куркульський наклеп на суцільну колективізацію, де бідняк „спасається“ так само, як і ліквідований куркуль Каленик. Ліквідація куркульства, за Влизьком, це пелаль з двома сторонами, де на одній ліквідується Каленик, а на другій Охрім, що „сам спасається“ йдучи в колгосп. Це вороже перекручення політики партії щодо колгоспного будівництва, і так пов'язувати ліквідацію куркульства як класу з суцільною колективізацією — це значить перекручувати політику партії.

Як Влизькові вірші „організують ентузіазм робітничих мас на великому будівництві соціалістичної п'ятирічки“ (Передмова), видно ще й з таких його закликів до переборення труднощів:

„Робітнику й

пролетаре

напруж

Всі

свої сили й

м'язи! —

Повз

барикади

труднощів

руш —

Халуїню

вирываючи

з м'ясом!"

Не можна лишати звісно в стороні і підкреслення авторові, саме „силім'язів“ як вирішального чинника, що перекручує справжній характер нашого будівництва, загущуючи величезний ентузіазм робітничо-колгоспних мас, — в цьому закликіві надто симптоматичним є намагання, спроба, так би мовити, накреслити маршрут пролетаріатові повз барикади, а не на штурм їх, завоювання й перемогу. І це називається „організація ентузіазму робітничих мас“, т. т. з редакції „Пролетарської Правди"? Це спроба розроблення ентузіазму, його ліквідації, це спроба оминати труднощі нашого соціалістичного зросту, відштовхнувшись з генерального шляху партії на манівці правоопортуністичних стежок.

Отже „Моє ударне“ — ударне лише номінально, — нічого справді ударного в цій збірці читач не знайде.

Ол. Влизькові вже кілька разів нагадували критики про потребу рішучого і негайного переозброєння, про доконечність справжньої перебудови. У рецензованій збірці не видно ніяких ознак цієї перебудови. Взятись до актуальної (хоч і не завжди) тематики, автор залишився цілковито на творчих позиціях „Нової Генерації“, що і в галузі поезії зводила все мистецтво до агітаційно-версифікаторських вправ, тобто, кінець-кінцем, до ліквідації поезії. Результати творчої практики за такими рецептами ми наводимо вище. Наскільки ця практика зможе мобілізувати пролетарські маси у боротьбі за п'ятирічку, видно ще й з такого характерного прикладу (сатира на Пуанкаре):

„І так

гнила

буржуазна

тля —

бувайте, —

до пера!

Адж, бажам
щастя для, —
та - рі — та - ре,
та - ру та - ри
мусь Пуанкаре!"

Пуанкаре, так би мовити, „знищено“ цією сильною „тирадою“. Ол. Влизько, отже, порожньою пустошванною балаканиною, нудним версифікаторством підміняє поезію — цю гостру зброю класової боротьби. Влизько звичайно, скидає з „корабля сучасности“ самого... Рафаеля, висуваючи на його місце Дені. Творчість тов. Дені налажним чином оцінена пролетарською „суспільністю“, зокрема в зв'язку з його ювілеєм, як творчість пролетарська, по-більшовицькому партійна, але лише фатурист може з цього зробити такі висновки, що негайно треба взятися за „ліквідацію“ Рафаеля. А тимчасом автор присвячує цій темі досить величезний вірш (Мораль така потрібна мені — кинь Рафаеля! — Даш Дені!“).

Це дає всі підстави стверджувати, що автор ще й досі перебуває в полоні плутаної, антимарксистської теорії „Нової Генерації“, даючи відповідну творчу практику, і зовсім не виявляє бажання серйозно перебудуватись на основі творчої методи діалектичного матеріалізму.

Чи можна вважати за спробу перебудови, скажімо, вірш „Ультиматум“, що починається таким порівнянням:

„Мистецтво
розворушило,
немов би рвануло
сказом.
немов би
сам Ворошилов
мобілізув
наказом“ (14 стор.).

Це ж просто ідеологічний зрив, — це класово-ворожий вибрик — будувати такі рівняння, хоч би вони й відносились до „мистецтва“ ворожого, що зовсім не по-пролетарському реагує на накази тов. Ворошилова. Але в тому то й справа, що у Влизька „мистецтво“ взято „взагалі“ в „цілому“ („пішли ударні бригади письменників і акторів“). Ось чому цей вибрик є класово-ворожий, антипролетарський.

Ол. Влизько вважає, що „од кожної бракованої деталі — соціалізм на секунду далі“. „Моє ударне“ з погляду перебудови радянського поета більш ніж „бракована деталь“. Ідеологічний „брак“ це ж звичайно „бракована деталь“. „Моє ударне“ — ідеологічно шкідлива книжка.

Проте вона не затримає „соціалізму“ ні на секунду“. Вона затримає лише автора книжки на позиціях реакційної консервації і голого версифікаторства, і ця затримка, що найзагрозливіше, вимірниками має не секунду, а, як показує творчий шлях його, роки. Отже, перед Ол. Влизьком стоїть руба питання про рішучу перебудову, про переозброєння й опанування матеріалістично-діалектичної творчої методи.

Тільки тоді його вірші будуть справді, ударними. А покищо на сьогоднішньому етапі „Моє ударне“ лише дискредитує це почесне високе звання в країні соціалізму.

Бригада: Іван Ткаченко, Л. Чернець, Ів. Юрченко

ПЕТРО РЕЗНІКОВ

ПРОРИВ. ПЕРЕДМОВА

Ф. КОСТЮКА

МОЛОДИЙ БІЛЬШОВИК, ХАРКІВ,
О Д Е С Я 1931 Р О К У.
стор. 223. тир. 15000 — 25000,
ц і н а 85 к о п.

комсомолу за виконання промфінплану та ліквідацію проривів і, реалізуючи його, Резніков оорав для нього конкретну діянку в системі нашого соціалістичного господарства — транспорт, з роботою якого автор обізнаний досить добре.

Оскільки Резніков зачіпає найважливіші й найболючіші питання транспорту труддисципліну, відповідальність за роботу, єдинозначність та інші, це робить роман надто актуальним твором і наближає його до соціально-виробничого роману, хоч і побутові елементи у ньому посідають значне місце.

Роман написано у двох сюжетних планах. Перший — це боротьба залізничного вузла Глибокий-Яр за ліквідацію прориву та виконання промфінплану і другий — особисті стосунки робітника Білого та комсомолки Марі Кравченко.

У заслугу письменника треба поставити хоч би й те, що він відштовхнувся від тих штампів, шаблонів та літературних традицій, що дуже часто вживаються в подутницькій і навіть пролетарській літературі. Коли пригадаємо „Першу весну“ Ешка, „Чорне озеро“ Гжицького, „Роман Міжгір'я“ Ле і „Визволення“ Юпиленка, то побачимо, що в усіх згаданих творах дуже багато відводиться місця любовним особистим мотивам персонажів, соціалістичне будівництво підпорядковується особистим прагненням героїв, і ціле розв'язання тієї чи іншої проблеми в певній мірі залежить від особистих переживань персонажів.

Такого наслідування й диспропорції у Резнікова немає.

Особисті стосунки Білого та Кравченко дуже тісно сплітаються з боротьбою за ліквідацію проривів та виконання планів залізниці і, як це й мусить бути, цілком підпорядковані громадським інтересам.

Віддаючи багато уваги правоопортуністичному партійному керівництву, що загрузло в багні бюрократизму, адміністрування та голого командування, автор не зміг подати його в тишованім обробленні, і цей бік справи в нього вийшов надто сухий і казенний. Так само автор припустився хитрих настановлень, подаючи комсомольський та партійний осередок залізничного вузла.

Він розкопав і виніс на поверхню все, що може бути найгіршого, ганебного, розкладницького в цих організаціях і зовсім недобачив та обминув ті позитивні риси, та героїчну боротьбу ентузіастів, що проявились навіть у Глибокому-Яру. Акцентуючи увагу на побутових викривленнях серед комсомольської молоді, що репрезентовані поведінкою Клави, Хоменка, Квача та інших, автор зовсім не дає відповідного їх класового зумовлення і навіть саме заведення до твору Квача нічим не умотивоване і в кінці про нього забуває і сам автор.

Правильно розуміючи суть правого опортунізму, Резніков, взявши під куркульника Короткого та неоправданого бюрократа голову профспілки Полову, викрав суцільного опортунізму, що є ідеологією куркульства, на яке й спирались праві опортуністи у своїй практиці.

Прикладом робітника ударника Білого автор докладно показав, як нові соціалістичні форми праці ударництво й соцзмагання створюють нову людину — ентузіаста соціалістичного будівництва, боротьба за яке є невід'ємною частиною життя. Не погано в особі Кравчук, Діденка та інших відтворено робіничу класу, представниками якої вона є.

Треба також відзначити, що роман має цілу низку негативних моментів і хиб. Примітивізм, натуралізм, похабщина, вульгаризм, засмічування, смакування „шклянни води“ та „місяця праворуч“ у „Прориві“ знаходять значне місце. Коли

РЕЗНІКОВ-молодняківець і „Прорив“ це перша його сироба широкого художнього полотна, кажу, перша, бо „Риштовання“ та „Хто винен“ з життя дітей, написані раніш, не можуть претендувати на щось капітальне.

У „Прориві“ автор поставив завдання показати в художній формі боротьбу робітничої класи та зокрема

йде розмова про жінку, Резніков трактує її переважно з погляду біологічного і в характеристиці нічого не знаходить кращого, як сказати: „широкі сповнені дівочої краси й приваби, налиті груди (стор. 18), „доторкнувся через плече до повних Марійчиних грудей“ (стор. 22), „А груди!“ (стр. 89), (очевидно, як гори — В. К.) „груди крізь сорочку бовталися“ (стор. 90) „сама струнка, груди налиті“ (стор. 90), „здорові груди повисли, переваляючись через кут столу“ (стор. 160) і так далі.

Оцей своєрідний гульот чи краще теорія налитих грудей і становить у Резнікова всю „розумну“ характеристику жінки, коментувати яку немає потреби. Як це зустрічається у початковців, що „мнят“ про себе, як не абияких письменників, так і в Резнікова мова бундючна, кострубата, з вигрutasами, і з претенсією звичайні життєві явища подавати високим штилем з недоречними перебільшеннями та гіперболізацією.

„Важка, неначе паровий молот, голова впала додолу“ (ст. 147), „в його старечих грудях бурунами кипіло завзяття“ (ст. 149), „з напружених наче ресора грудей вибухнуло...“ (ст. 148) „наче сурми заграли, рушили в депі варстати“ (ст. 150) „Бася крутнувся, мов свердло, що врізується в сталь“ (ст. 151) „сухе наче загартований дріт волосся“ (ст. 179) і багато інших порівнянь, що ними рясно пересипана майже кожна сторінка.

Таке прикрашування „штилем“ справляє враження надуманости й навіть фальшує твір.

Маючи намір створити товсту книжку, автор, роздуваючи описи подій та ускладнюючи композицію, дуже переважав твір зовсім зайвими поясненнями, вставками та нікому непотрібними відступами, подаючи останні в звичайнісньких ремарках без натяку на будь-яку художність.

Так згадуючи про товаришку Марійки Ніну (друкарницю) і щоб була хтось не подумав, що вона не пролетарського походження, автор присвячує цілу сторінку, щоб довести, що батько її був робітник, на яких роботах працював і до чого допрацювався. Через таке завантаження зовсім стороннім і непов'язаним матеріалом у романі губиться, розпливається провідна думка і знижується художня вартість твору.

Почувається, що в розгортанні сюжету автор теряється, заходить у безвихідь і, вигручуючись із становища, закінчує: „Пахле креозотом і живицею. Шумли сосни...“ До речі: коли креозотом пахне разів сім, то шум сосен можна знайти більш півтора десятка разів.

Старожилів, цето робітників залізниці, що працювали за старого часу, автор у цей час протиставляє робітникам пореволюційним, змальовує їх з найчорніших барвах, приписує їм усі пороки і в цілому робить з них типових горлобачів, які тільки підслухують, шингують, під'юджують і навіть хапають за груди.

На першій-ліпшій сторінці, де мова мовиться про „старожилів“, можна знайти портрет, який складається на першого липшого знаного нами жандара.

Таке протиставлення й розмежування за наших умов невірне й шкідливе.

Стоячи в основному на правильних позиціях застосування діалектичної методи, автор не сиромігся оволодіти технікою побудови твору й подати його в справжнім художнім обробленні, і „Прорив“ як літературно-художній твір, технічно не вдосконалий. Це здебільшого сировий матеріал, стулений ще невправною рукою Резнікова і який вимагає серйозного опрацювання.

Художній задум автора липився мало виявлений, він його змазав, застосовувавши примітивні засоби художнього оформлення.

Наведені негативні моменти, що мають другорядне значення, ні в якій мірі не затишковують тієї позитивної ідейної ролі „Прориву“, що відзначена на початку, і роман, як одна з небагатьох книжок про залізницю, вартий уваги масового робітничого читача.

В. Карий

Х Р О Н І К А

У СЕКРЕТАРІАТІ ВУСПП

УЧАСТЬ ВУСПП У СВЯТКУВАННІ 2-ХРІЧНОГО ЮВІЛЕЮ КРИВО- РІЗЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВУСПП

З'їзд відбудеться за участю Всеукраїнського секретаріату ВУСПП та Київської, Одеської, Всеодолецької орг. ВУСПП „Забой“, Дніпропетровської, Миколаївської організації ВУСПП.

Доповідачем від ВУСПП виділено т. Кириленка І. У., за керівництвом якого і буде проведений ювілейний з'їзд.

КУРСИ КІНОСЦЕНАРИСТІВ

З ініціативи Українфільму у Харкові організуються 2-хмісячні курси кіносценаристів. Секретаріат ВУСПП, вітаючи ідею організації курсів, ухвалив взяти активну участь в організації курсів — виконуючи взяті на себе зобов'язання щодо роботи в галузі кіномистецтва. Вирішено забезпечити відповідну кількість курсантів ВУСПП, включивши всіх мобілізованих на кінороботу.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПЛЯНУ РОБОТИ В У С П П

Здійснюючи накреслений план перебудовної роботи ВУСПП на 1932 р., Секретаріат ВУСПП ухвалив: скликати на II-е березня поширене засідання Секретаріату ВУСПП, разом з Харківською організацією. На засіданні поставити звіти творчих угруповань ВУСПП:

- а) „Напостівський Гарт“
- б) Творча група Російської секції ВУСПП
- в) Творча група Єврейської секції ВУСПП „Юнге Гварде“
- г) Вступне слово доручено т. Щупакові С.

21 березня поставити доповідь редакції журналу „Забой“ та співдоповідь бригади в складі т. т. Ткаченка, Юрченка та Чернеця — про роботу журналу „Забой“ за 1931 рік.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЗЛІТ УДАРНИКІВ, ПОКЛИКАНИХ ДО ЛІТЕРАТУРИ

Секретаріат вирішив порушити питання перед відповідними організаціями про скликання найближчим часом всеукраїнського зльоту ударників, покликаних до літератури.

Порядок денний визначено такий:

- 1) Призов ударників та завдання пролетарської літератури (доп. т. Кириленко).
- 2) Підсумки призову робітників ударників до літератури та творча продукція: харківських, донецьких, криворізьких та дніпропетровських призовників.

УЧАСТЬ У СВЯТКУВАННІ ВІД- КРИТТЯ ДНІПРЕЛЬСТАНУ

За пропозицією т. Щупака про участь ВУСПП та „Молодняка“ у святі пуску Дніпрельстану, Секретаріат ухвалив: Розгорнути інтенсивне готування ВУСПП та „Молодняка“ до свята пуску Дніпрельстану, що відбудеться 1-го травня 1932 року.

Точки цього готування визначено: Видати художній збірник, надіслати бригаду для вивчення матеріалів та виготовити художню продукцію до дня відкриття Дніпрельстану.

Для детальної розробки питання виділено комісію в складі т. т. Гончаренка (бригадир), Кузьміча, Лавдирева, Голованівського та Костюка.

СЕКРЕТАРІАТ ВУСПП схвалив заходи Криворізької організації ВУСПП щодо святкування 2-х-річного ювілею.

Ювілейний з'їзд відбудеться у кінці березня ц. р. в м. Кривий Ріг.

НОВЕ МЕТОДБЮРО ВУСПП

Зважаючи на слабу роботу методбюро ВУСПП, Секретаріат за пропозицією т. Шупака, вирішив переобрати методбюро. До складу нового методбюро ВУСПП введено т. т. Шупака, Овчарова, Ткаченка, І. Юрченка, Коряка та Каца. На голову методбюро затверджено т. Шупака, на секретаря т. Юрченка.

КУРСИ ПИСЬМЕННИКІВ

Вислухавши інформацію голови місцевому письменників т. Калужного про роботу курсів письменників при будинку літератури ім. Вланинського, Секретаріат ВУСПП визнав стан роботи курсів за незадовільний й відзначив кваліфікаційне відвідування письменниками останніх лекцій.

Харківській організації ВУСПП — доручено забезпечити своїм доглядом нормальну роботу курсів та притягнення на них членів Харківської організації.

Т. Торіну доручено домовитися з президією ФОРПУ в питанні про притягнення письменників на курси.

В „ЛІТЕРАТУРНИЙ ГАЗЕТИ“

На відповідального редактора „Літературної газети“ (орган ФОРПУ) призначено тов. Я. Городського. Ред. „Літературної газети“ перебудовує свою роботу в напрямі згуртування навколо себе письменницького та ударницького активу, початківців-робітників. Найближчим часом відбудеться вечірка „Літературної газети“ та „Комсомольця України“, де будуть підбиті перші підсумки огляду комсомольської літератури. Центральні робітничі студії ВУСПП на спільних зборах поставили доповідь „Л. Г.“ про її роботу з ударниками. Одним з найважливіших завдань „Літ. газети“ є поглибити роботу з попутниками. „Літер. газета“ влаштовує вечірку з доповіддю „Попутництво та Союзництво“. Зараз „Літературна газета“ проводить анкету про воєнну небезпеку, про відбиття її в творчості. Уже надходять відповіді. Початок перебудови зроблено, але, щоб „Літературну газету“ перетворити на дійсно бойовий орган ФОРПУ, треба, щоб ці заходи були міцно підтримані письменницькою та ударницькою суспільністю УСРР.

НОВІ ЧЛЕНИ ВУСПП

Секретаріат ВУСПП ухвалив прийняти до спілки:

По Грецькій групі ВУСПП

т. т. Ялі С. Г., Корайді І. С., Сарбей І. Б., Димітріу А. М.

По Харківській організації:

т. Барського Й.

БЮРО ГРЕЦЬКОЇ [СЕКЦІЇ] ВУСПП

Секретаріат затвердив бюро грецької секції ВУСПП в складі т. т. Ялі С., Максимова А., Костоправа Ю. На секретаря бюро затверджено т. Максимова. Керівником оргмасового сектора — т. Ялі С.

Разом з тим, секретаріат ВУСПП визнав за можливе підтримати перед відповідними організаціями клопотання грецької групи ВУСПП про організацію та видання грецького літературно-художнього журналу, враховуючи творчий зріст пролетарських сил, при наявності яких є можливість забезпечити його керівними кадрами.

АВТОРІВ „СЕРЦЯ“ ТА „ЗАСІДАННЯ ГЕРОІВ“ ВИКЛЮЧЕНО З Л А В В У С П П

Секретаріат ВУСПП ухвалив виключити з лав ВУСПП В. Сосюру та С. Фоміна, які цілком відірвалися від організації і, уникаючи її ідейно-виховного впливу, продовжують свою наклепницьку і класово-ворожу пролетаріатові літературну діяльність.

В резолюції Секретаріату ВУСПП сказано:

„Виходячи з оцінки Пленумом ради ВУСПП книжки В. Сосюра „Серце“, як книжки наскрізь ворожої робітничий класі, її партії, та зважаючи на те, що т. Сосюра не виконав своїх обіцянок перебудуватися, які він давав травневому пленумові Ради ВУСПП 1930 р. і продовжував скочуватися на шлях буржуазного літературного переродження, наслідком чого в його книжка „Серце“, В. Сосюра з лав ВУСПП виключити.

„Розглянувши брудну, наклепницьку, класово-ворожу книжку поезій Є. Фоміна „Засідання героїв“ та зважаючи на цілковиту одірваність Фоміна від організації, уникання її ідейно-виховного впливу, Фоміна, як буржуазного переродження й наклепника, виключити з лав ВУСПП“.

У МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ

В У С П П

Здійснюючи постанову другого перебудовного пленуму Ради ВУСПП, — Миколаївська організація затвердила план роботи на перший квартал, на яким цілком зліквідовано знеосібку та безвідповідальність керівництва.

За планом намічено — конкретизувати керівництво, ліквідувати знеосібку в ньому та запровадити соціалістичне змагання.

Керівництво окремими ділянками покладено на членів секретаріату та актив за такими ознаками:

творчий облік, планування, творча дискусія —	на т. КЛИМЕНКА;
історія заводів і показ героїв	на т. КУДРЮ.
критика й методологія	на т. БУНЦЕЛЬМАНА;
суміжні ділянки мистецтва	на т. ПУЛЬСОНА;
гурткова робота, літгуртки, призов ударників,	на т. ГАВІЛЕВСЬКОГО

Деталізуючи план свої роботи — Миколаївська організація ВУСПП накреслила такі заходи:

Посилити роботу серед ударників, покликаних до літератури, перевірити і зміцнити склад керівників літгуртків і налагодити літконсультацію. Утворити кабінет ударника. Утворити гурток робітничої критики, залучивши критиків до роботи творчих груп. Провести ряд творчих вечорів і нарад.

ПОЖВЯВИТИ ОГЛЯД КОМСО- МОЛЬСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Відзначаючи млявість в огляді комсомольської літератури, Миколаївська організація ВУСПП ухвалила активізувати трійку огляду молодечої літератури: скерувати творчість активу на молодечі теми: організувати великий — спільно з комсомолом — вечір огляду комсомольської літератури.

СТВОРИМ ІСТОРІЮ ЗАВОДУ

„ М А Р Т І “

Ухвалено також почати роботу навколо створення історії заводу ім. „Марті“, скерувавши на цю ділянку роботу літгуртків.

РОБОТА СЕРЕД НАЦМЕН- Ш О С Т Е Й

Щоб посилити Вуспівську роботу серед нацменшостей, накреслено утворити в Миколаївській організації літгуртки: німецький, польський та болгарський.

В УКР СЕКЦІЇ Л А П П

Секція за зимовий час провела велику роботу в справі призову ударників в літературу. Секція поповнила свій склад робітниками — ударниками „Красного Путиловця“ та заводу „Електрик“ — переведено кілька літературних вечірок членів секцій.

— Секція почала видавати літературні сторінки при заводських газетах („Красный Путиловец“, Красный выборжец“)

— За редакцією тов. Олесича і Шуба та Литвінова в Ленгрізі виходять в перекладі рос. мовою твори Т. Шевченка, М. Коцюбинського.

— Секція підготувала до друку в перекладі рос. мовою твори пролетарських письменників: Микитенка — „Збірка новел“ та Кириленка — „Перешиштовка“.

— Секція в погодженні з Наркомосом Карелії надіслала бригаду з членів Укрсекції ЛАПІ в Карелію. Завдання бригади — дати продукцію про Радянську Карелію. На Карельському матеріалі член секції тов. Олесич б. готує роман під назвою „Вони на озерах“.

— Укрсекція вкупі з фінською, естонською та білоруською секціями ЛАПІ накладом нацсектору Ленгрізу видала збірку „Третья большевистская“.

— Здано до друку книжку чл. секції тов. Литвінова Г. під назвою „На руках“ з життя залізничників (Виходить накладом „Издательства в Ленинграде“).

— Член секції Ружанський Ю. готує до друку збірку поезій „Відажний крок“.

— За участю членів секції Шуб Т. та Олесич Я. накладом Ленучпедгіау вийшов підручник-хрестоматія „Литература народов СССР“ З укрупненими вийшли: Микитенко, Кузьмич, Головка, Панів та інші.

ЗАКОРДОНОМ НІМЕЧЧИНІ

Вид-во „Neuer Deutscher Verlag“, що провадить свою роботу під керівництвом тов. Віллі Мюнценберга, нещодавно випустило такі книжки — „Червоні сигнали“ (Rote Signale), збірник кращих віршів і пісень, надрукованих за останні 10 років у журналі „AIZ“, „Солідарність“ Віллі Мюнценберга, книгу присвячену 10-річчю роботи Міжробіому, роман слогацького письменника Міло Урбана „Живий батіг“, одну з кращих речей із життя селян у Чехо-Словаччині. 1-й том праці тов. Г. Реммеле „Радянський Союз“, — це одна з перших книжок німецькою мовою про соціалістичне будівництво, вона зачіпає такі питання: світове значіння будівництва в СРСР, основи соціалістичного розвитку, розвиток соціалістичної індустрії, соціалістичний розвиток транспорту, становище робітничої класи.

Книжку художнього репортажу Альфреда Курелла „Муссоліні без маски“ (Mussolini ohne Maske), що викликали велику цікавість на Заході й у нас, вона найближчим часом виходить рос. мовою в Москві.

У в-ві Malik-Verlag вийшов новий роман Ернста Отвальта „Во води знають що роблять“ (Denn sie wissen, was sie tun), що малює життя сучасного німецького суду: роман для юнацтва Алекса Веддінга „Еде і Унку“ (Ede und Unku); видано кілька книжок російських письменників (С. Третьякова, Г. Бабеда, К. Федіна, І. Еренбурга). Виходить повна збірка творів Ентона Сінклера, вийшла книжка малюнків Жоржа Гросса „Нове обличчя панівної класи“ (Das neue Gesicht der herrschenden Klasse).

В-во Agis-Verlag видало нові романи пролетарських письменників Віллі Бределя (автора „Машинобудівельного заводу НК“) „Розингофштрассе“ і Ганса Мархвіці „Бій перед шахтою (Schlacht vor Kohle); „Штурм Ессена“, випущений цим видавництвом, конфісковано з наказу поліції президіуму.

У в-ві Густава Кіенгофера вийшла книжка Ернста Гісзера і Ф. Вайскопфа „Держава, де немає безробітних“ три роки п'ятиріччя — нарис, що подають господарський і культурний розвиток Радянського Союзу; новий роман Ліона Фейтсмангера „Успіх“ (Erfolg), художня хроніка — роман із життя Багаріє років 1920—23. Роман Йозефа Рота „Ліворуч і праворуч“ (Links und Rechts) і книжка дорожніх нарисів і статтів про Америку і СРСР Ернста Толмера „Quer durch“

Г. П.

ПЕРЕДПЛА
ЧУЙТЕ!
ЧИТАЙТЕ!
ПОШИ
РЮЙТЕ!
ЛІТЕРА
ТУРНО
ХУДОЖНІЙ
ТАКРИ
ТИЧНИЙ
ЖУРНАЛ

РІК
ВИДАННЯ
ШОСТИЙ

Г А Р Т

ОРГАН ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СПІЛКИ
ПРОЛЕТАРСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ
(В У С П П)

РЕДАГУЮТЬ:

І. КИРИЛЕНКО, Б. КОВАЛЕНКО,
В. КОРЯК, І. КУЛИК, І. МИКИ-
ТЕНКО, Г. ОВЧАРОВ, С. ЩУПАК

Своєчасно знайомить читача
з новими художніми творами
пролетарських письменників
так України і Радсоюзу, як і
з акордону.
містить ґрунтовні статті з тео-
рії літератури, дає критичні
розвідки про сучасне україн-
ське письменство, розробляє
питання стилю доби, подає
методичні вказівки для ро-
бітників-ударників, призна-

Г А Р Т

них у літературу, друкує
їхню творчість, дає багату
літературно-мистецьку
хроніку так радянську, як і
закордонну.
Повинен бути настільним жур-
налом кожного робітника-
активіста, комсомольця,
культробітника і взагалі кож-
ного, хто хоче бути в курсі
справ української пролетар-
ської літератури

ПЕРЕДПЛАТА:

НА 1 РІК — 6 КРБ., НА 6 МІС. — 3 КРБ. 25 КОП., НА 3 МІС. — 1 КРБ. 75 КОП.
ЦІНА Окремого числа 75 коп.
ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЄ: СОЮЗДРУК. ЙОГО ФІЛІІ
ТА ПОШТОВІ ПІДПРИЄМСТВА ПО ВСЬОМУ СОЮЗУ

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
ХАРКІВ, КАРЛА ЛІБКНЕХТА, 11, КІМ. 3, ТЕЛ. 51-93